

№ 72 от 12.08.2021

на № _от _____

КАРАР

“Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлеген” муниципаль берәмлегенен жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэләрен раслау турында

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 32 статьясы, “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 4 өлеше, “Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында” 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясындагы 5 өлеше нигезендә, авыл жирлекләренен жирле үзидарә органнары вәкаләтләре муниципаль районнарның жирле әһәмияттәге мәсьәләләре булып торуын һәм авыл жирлекләре территорияләрендә муниципаль районның жирле үзидарә органнары тарафыннан хәл ителүен исәпкә алып, үткәрелгән ачык тыңлаулар нәтижәләре буенча, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советы КАРАР БИРДЕ:

1. “Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлеген” муниципаль берәмлегенен жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэләрен расларга (кушымта итеп бирелә).

2. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Советының “Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Иштуган авыл жирлеген” муниципаль берәмлегенен жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэләрен раслау турында” 2017 елның 13 июндәге 137 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасының Хокукый мәгълүматлар турындагы <http://pravo.tatarstan.ru> рәсми порталында һәм Саба муниципаль районының <http://saby.tatarstan.ru> рәсми сайтында бастырып чыгарырга.

Саба муниципаль
районы Башлыгы

Р.Н. Минниханов

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
“ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ”
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ

**ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ
ТӨЗЕЛеш КАГЫЙДӘЛӘРЕ**

1 Том

ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗЕЛеш КАГЫЙДӘЛӘРЕН
КУЛЛАНУ ҺӘМ АҢА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ ТӘРТИБЕ

2021 ел

ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗЕЛЭШ КАГЫЙДЭЛӘРЕ ДОКУМЕНТЛАРЫ СОСТАВЫ

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы «Иштуган авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре документлары составына түбәндәгеләр керә:

1. Составтагы текст өлеше:

Кереш.

1 Том. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен куллану һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибе;

2 Том. Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары. Шәһәр төзелеше регламентлары.

2. Составтагы график өлеш:

- Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар,

- Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар.

3. Кушымта:

- Территориаль зоналар чикләре турындагы белешмәләр.

ЭЧТӨЛӨК

КЕРЕШ	5
I өлөш. ЖИРДЭН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗӨЛӨШ КАГЫЙДӨЛӨРӨН КУЛЛАНУ ТӨРТИБЕ, ЖИРДЭН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗӨЛӨШ КАГЫЙДӨЛӨРӨНӨ ҮЗГЭРӨШЛӨР КӨРТҮ ТӨРТИБЕ	6
I БҮЛӨК. Гомуми нигезлэмэлэр	6
1 статья. Жирдэн файдалану һәм төзөлөш кагыйдэлэрэндә кулланыла торган төп төшөнчөлөр	6
2 статья. Жирдэн файдалану һәм төзөлөш кагыйдэлэрэн көртү нигезлэре, билгеләү һәм составы	8
3 статья. Жирдэн файдалану һәм төзөлөш турында мәгълүматның ачыклығы һәм һәркем файдалана алырлык булуы	9
4 статья. Жирдэн файдалану һәм төзөлөш кагыйдэлэрэннең үз көчөнә керүе	10
5 статья. Жирдэн файдалану һәм төзөлөш кагыйдэлэрэн бозган өчөн жаваплылык	10
II БҮЛӨК. Жирле үзидарә органнары тарафыннан жирдэн файдалануны һәм төзөлөшнө жайга салу турында нигезлэмэлэр	10
6 статья. Жирле үзидарә органнары вәкаләтлэре	10
7 статья. Жирдэн файдалану һәм төзөлөш кагыйдэлэре проектын эзерләү комиссиясе	11
8 статья. Элек барлыкка килгән хокукларга кагылышлы гомуми нигезлэмэлэр	11
9 статья. Территориаль зоналар	12
10 статья. Шәһәр төзөлөшө регламентлары һәм аларны куллану	13
III БҮЛӨК. Физик һәм юридик затлар тарафыннан жир кишәрлеклэрэннән һәм капиталъ төзөлөш объектларынын рөхсәт ителгән файдалану төрлэрэн үзгөртү турында нигезлэмэлэр	14
11 статья. Жир кишәрлеклэрэннән һәм капиталъ төзөлөш объектларынын рөхсәт ителгән файдалану төрлэрэн үзгөртү тәртибе	14
12 статья. Жир кишәрлеген яисә капиталъ төзөлөш объекттын файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төрөнә рөхсәт бирү тәртибе	15
13 статья. Рөхсәт ителгән төзөлөш, капиталъ төзөлөш объектларын реконструкциялөүнең чик параметрларынын кире тайпылуга рөхсәт бирү тәртибе.	16
IV БҮЛӨК. Жирле үзидарә органнары тарафыннан территорияне планлаштыру документларын эзерләү турында нигезлэмэлэр	18
14 статья. Территорияне планлаштыру документларына гомуми таләплэр	18
15 статья. Территорияне планлаштыру документлары төрлэре	19
V БҮЛӨК. Жирдэн файдалану һәм төзөлөш мәсьәлэлэре буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру турында нигезлэмэлэр	20
16 статья. Жирдэн файдалану һәм төзөлөш мәсьәлэлэре буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар оештыру һәм уздыру буенча гомуми нигезлэмэлэр	20
17 статья. Жирдэн файдалану һәм төзөлөш кагыйдэлэре проекты, жирдэн файдалану һәм төзөлөш кагыйдэлэрэнә үзгөрөшлэр көртү проектлары буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру үзенчәлеклэре	21
18 статья. Жир кишәрлеген яисә капиталъ төзөлөш объекттын файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрөнә рөхсәт бирү турында карар проекты буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар	21
19 статья. Рөхсәт ителгән төзөлөш, капиталъ төзөлөш объектларын реконструкциялөүнең иң чик параметрларынын тайпылуга рөхсәт бирү мәсьәлэсе буенча жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар	22
VI БҮЛӨК. Жирдэн файдалану һәм төзөлөш алып бару кагыйдэлэрэнә үзгөрөшлэр көртү турында нигезлэмэлэр	23
20 статья. Жирдэн файдалану һәм төзөлөш кагыйдэлэрэнә үзгөрөшлэр көртү тәртибе	23
VII БҮЛӨК. Жирдэн файдалануның һәм төзөлөшнөң башка мәсьәлэлэрэн жайга салу турында нигезлэмэлэр	26
21 статья. Территориаль зоналар чиклэре турында мәгълүматны күчөмсөз мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына көртү	26

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы «Иштуган авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре (алга таба - Кагыйдә) - «Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды» дәүләт бюджет учреждениесе тарафыннан 2004 елның 29 декабрдәге 190-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, 2001 елның 25 октябрдәге 136-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Жир кодексы, 2006 елның 04 декабрдәге 200-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Урман кодексы; 2006 елның 03 июндәге 74-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Су кодексы, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Шәһәр төзелеше эшчәнлеген мәгълүмати тәмин итү турында» 2006 елның 09 июндәге 363 номерлы карары, 2010 елның 25 декабрдәге 98-ТРЗ номерлы «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» Татарстан Республикасы Законы нигезендә эшләнгән шәһәр төзелешен зоналаштыру документы.

Кагыйдәләр эзерләгәндә шулай ук Саба муниципаль районының һәм «Иштуган авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең норматив хокукый актлары нигезләмәләре, муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый һәм шәһәр төзелеше үсешенең төп юнәлешләрен билгеләүче башка документлар исәпкә алына.

Өлеге Кагыйдәләр территорияль зоналарны, шәһәр төзелеше регламентларын, әлеге Кагыйдәләрне куллану тәртибен һәм аларга жирле үзидарә органнарының гамәлдәге законнар, муниципаль хокукый актлары нигезендә үзгәрешләр кергү тәртибен билгели, муниципаль берәмлек территориясен тотрыклы үстерү, әйләнә-тирә мохитне саклау, физик һәм юридик затларның, шул исәптән жир кишәрлекләренең һәм капитал төзелеш объектларының хокук ияләренең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү өчен шартлар тудыру, шулай ук инвестицияләр жәлеп итү өчен шартлар тудыру максатыннан, «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Иштуган авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен рациональ файдалану шартларын тудыра, шул исәптән жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән иң нәтижәле төрләрен сайлау мөмкинлеге бирү юлы белән.

I өлеш. ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗЕЛЕШ КАГЫЙДӘЛӘРЕН КУЛЛАНУ ТӘРТИБЕ, ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗЕЛЕШ КАГЫЙДӘЛӘРЕНӘ ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ ТӘРТИБЕ

I БҮЛЕК. Гомуми нигезләмәләр

1 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрендә кулланыла торган төп төшенчәләр

Өлеге Кагыйдәләрдә түбәндәге төп төшенчәләр кулланыла:

Жир кишәрлегенән яисә капитал төзелеш объектыннан рөхсәт ителгән файдалану төре - жир кишәрлегенән яисә капитал төзелеш объектын файдалануның мөмкин булган ысулы. Жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп, шартлы рөхсәт ителгән, ярдәмче төрләрен үз эченә ала һәм вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан расланган жир кишәрлекләренән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторы нигезендә билгеләнә;

Жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектыннан рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре - жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре, алар белән бергә башкарыла торган рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы рөхсәт ителгән төрләренә карата өстәмә буларак кына рөхсәт ителә. Жир кишәрлегенән рөхсәт ителгән файдалануның төп яисә шартлы рөхсәт ителгән төре урынына файдалануның ярдәмче төрен куллану рөхсәт ителми. Рөхсәт ителгән файдалануның барлык төрләре аларны шәһәр төзелеш регламентлары составында санап чыгу нәтижәсендә яисә жир кишәрлекләренән рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторында рөхсәт ителгән файдалануның төп яисә шартлы рөхсәт ителгән төрен тасвирлаганда мөмкин була;

Шәһәр төзелеш зоналаштыру - территорияль зоналарны билгеләү һәм шәһәр төзелеш регламентларын билгеләү максатларында муниципаль берәмлекләр территорияләрен зоналаштыру;

Шәһәр төзелеш регламенты - жир кишәрлекләренән рөхсәт ителгән файдалануның тиешле территорияль зона чикләре чикләрендә билгеләнә торган төрләре, шулай ук жир кишәрлекләре өслегендә дә нәрсә булуы һәм аларны тәү процессында һәм капитал төзелеш объектын эксплуатацияләүдә, жир кишәрлекләренә иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш объектынның иң чик параметрлары, жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектыннан файдалануны чикләү, шулай ук чикләрендә территорияне комплекслы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру каралган территорияләргә карата кулланыла торган чикләүләр, территориянең тиешле коммуналь, транспорт инфраструктурасы объектын белән тәмин ителешенә мөмкин булган минималь күрсәткечләре һәм күрсәтелгән объектын өчен территория уңайлыкның максималь күрсәткечләре;

Капитал төзелеш объектын капитал ремонтлау (линия объектыннан тыш) - капитал төзелеш объектынның яисә мондый конструкцияләренә элементларын төзелеш конструкцияләрен алмаштыру һәм (яисә) торгызу, төзелеш алып баручы төзелеш корылмаларыннан тыш, капитал төзелеш объектын яисә аларның элементларын инженер-техник тәмин итү системаларын һәм системаларын алмаштыру һәм (яисә) торгызу, шулай ук төзелеш корылмаларынның аерым элементларын шундый ук яисә мондый конструкцияләренә күрсәткечләрен югарыда күрсәтелгән элементларның элементларына һәм (яисә) торгызуына алмаштыру;

Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проекты эерләү комиссиясе - Россия Федерациясе законнары, муниципаль хокукый акт нигезендә төзелә торган даими эшләүче коллегияль орган, Кагыйдәләр эерләүне оештыру, аларга үзгәрешләр кертү, гавами тыңлаулар уздыруны эерләү һәм Кагыйдәләренә эерләү комиссиясе турындагы нигезләмә нигезендә башка мәсьәләләренә хәл итү максатларында;

Линияле объектлар - электр тапшыру линияләре, элемент линияләре (шул исәптән линия-кабель корылмалары), торбаүткәргечләр, автомобиль юллары, тимер юл линияләре һәм башка шундый корылмалар;

Төзелешнең максималь проценты - жир кишәрлегенең бөтен мәйданына карата төзелеш алып барылырга мөмкин булган жир биләмәсенең суммар мәйданы нисбәте (%).

бинаның, корылманың, корылмаларның жир кишәрлеге чигеннән минималь чигенеше - жир кишәрлегенең чиге һәм бина, төзелеш яки корылма арасындагы ераклык;

Жир кишәрлеге чигеннән бина, корылма, корылмаларның минималь чигенүе – жир участогы чиге белән бина, төзелмә яки корылма арасында ераклык;

Капиталь булмаган төзелеш, корылма-жиргә нык урнашмаган һәм конструктив характеристикалары аларны күчереп йөртергә һәм (яисә) демонтаж үткәргә һәм алга таба, төзелешләрнең, корылмаларның (шул исәптән киоскларның, лапасларның һәм башка шундый корылмаларның) төп характеристикаларын үзгәртмичә һәм бик зыян китермичә жыярга мөмкинлек бирә торган капитал булмаган корылма, төзелеш.

Капиталь төзелеш объектлары- капитал булмаган төзелештән, корылмаларыннан, һәм жир кишәрлеген яхшыртуның аерылгысыз булуыннан (алмаштыру, каплау һәм башкалар)кала, төзелеше тәмамланмаган биналар, төзелешләр, корылмалар.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән төп төрләре – эшчәнлекнең элгә төрләрен һәм объектларын тиешле территориаль зоналарга карата шәһәр төзелеше регламентлары составында күчерү нәтижәсендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән төрләре.

Индивидуаль торак төзелеше объекты - жир өсте катлары саны өч метрдан , биекlege егерме метрдан артмаган ,гражданнар тарафыннан мондый бинада яшәүгә бәйлә көнкүреш һәм башка ихтияжларны канәгатьләндерү өчен билгеләнгән бүлмәләрдән һәм ярдәмче файдаланудагы бүлмәләрдән торган, һәм мөстәкыйль күчәмсез милек объектларына бүлү өчен билгеләнмәгән аерым бина.

Жир кишәрлекләре, капитал төзелеш объектлары хокукына ия булучылар- милекчеләр, жирдән файдаланучылар, жир хужалары һәм жир кишәрлекләрен , капитал төзелеш объектларын арендаучылар, аларның вәкаләтле затлары.

Жир участокларының иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең ,капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары – жир кишәрлекләренең иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре, шул исәптән аларның мәйданы; биналарны, корылмаларны, корылмаларны мөмкин кадәр урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлекләре чикләреннән минималь чигенешләр; биналарның, төзелешләрнең, корылмаларның иң чик микъдары яисә иң чик биекlege; тиешле территориаль зоналарга карата шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә билгеләнә торган жир кишәрлеге чикләрендә төзүнең максималь проценты.

Гавами сервитут-Россия Федерациясе законында яисә башка норматив хокукый актында, Россия Федерациясе субъектының норматив хокукый актында, жир кишәрлекләрен тартып алмыйча, жирле үзидарә органының норматив хокукый актында билгеләнгән жир кишәрлегеннән чикләнгән файдалану хокукы.

Гавами тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар – законнарда билгеләнгән очрактарда жирле әһәмиятгә мäsьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары турында фикер алышуда катнашу өчен муниципаль берәмлек халкының (жәмәгәтьчелекнең) хокукларын гамәлгә ашыру формасы.

Капиталь төзелеш объектларын реконструкцияләүгә,рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан читкә тайпылуга рөхсәт –Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 40 статьясы таләпләре нигезендә бирелә торган, жир кишәрлегенә ия булучыга төзелеш , капитал объектларын реконструкция алып барырга , шулай ук аларны рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылып, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү өчен, тиешле территориаль зонада шәһәр төзелеше регламенты кысаларында, капитал ремонтка хокук бирә торган документ.

Жир кишәрлеген яки капиталъ төзелеш объектын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалануга рөхсәт –Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 39 статьясы таләпләре нигезендә жир кишәрлекләренә хокук ияләренә жир кишәрлегеннән, әлеге Кагыйдәләр белән шартлы рәвештә рөхсәт ителгән капиталъ төзелеш объектыннан файдалану төрен сайлау хокукын бирә торган документ.

Капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләү (линия объектларыннан тыш) - капиталъ төзелеш объекты параметрларын, аның өлешләрен (биеклекләренә, катлар санын, мәйданын, күләмен), шул исәптән капиталъ төзелеш объектын төзү, үзгәртеп кору, киңәйтү, шулай ук капиталъ төзелеш объектынның төзелеш корымаларын алмаштыру һәм (яисә) торгызу, мондый конструкцияләренә аерым элементларын күрсәтелгән элементларның шундый ук яисә башка яхшырта торган күрсәткечләренә алмаштырудан тыш;

Төзелеш - биналар, корымалар төзү (шул исәптән жимерелә торган капиталъ төзелеш объектлары урынында)

Территориаль зоналар - жирләрдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрендә чикләп билгеләнгән һәм шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнгән зоналар.

Гомуми файдалану территорияләре - чикләмәгән затлар даирәсе (шул исәптән мәйданнар, урамнар, юллар, яр буйлары, гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосалары, скверлар, бульварлар) тоткарлыксыз файдалана торган территорияләр.

Жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре – эшчәнлекнең әлеге төрләрен һәм объектларны шәһәр төзелеше регламентлары составында Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 39 статьясында билгеләнгән тәртиптә рөхсәт алу шарты белән тиешле территорияль зоналарга күчерү нәтижәсендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре.

2 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен кертү нигезләре, билгеләү һәм составы

1. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы «Иштуган авыл жирлегә» муниципаль берәмлегенәң жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре Саба муниципаль районы жирле үзидарә органының норматив хокукый акты статусына ия. Әлеге Кагыйдәләр Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә «Иштуган авыл жирлегә» муниципаль берәмлегендә (алга таба - муниципаль берәмлек, жирлек) жирдән файдалануны һәм төзелешне жайга салу системасын кертәләр.

2. Әлеге Кагыйдәләр түбәндәге максатларда эшләнде:

1)

муниципаль берәмлек территориясен тотрыклы үстерү, әйләнә-тирә мохитне һәм мәдәни мирас объектларын саклап калу өчен шартлар тудыру;

2)

муниципаль берәмлек территориясен планлаштыру өчен шартлар тудыру;

3) физик һәм юридик затларның, шул исәптән жир кишәрлекләре һәм капиталъ төзелеш объектларының хокук ияләренәң хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү;

4) инвестицияләр жәлеп итү өчен шартлар тудыру, шул исәптән жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән иң нәтижәле төрләрен сайлау мөмкинлегенә бирү юлы белән.

3. Әлеге Кагыйдәләр түбәндәгеләр белән беррәттән кулланыла:

техник регламентлар (алар билгеләнгән тәртиптә үз көченә кәргәнчә - Федераль законга «Техник жайга салу турында» 2002 елның 27 декабрәндәге 184-ФЗ номерлы Федераль законга һәм Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына каршы килми торган өлешендә норматив техник документлар белән);

Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы законнары; шәһәр төзелешен проектлау нормативлары белән;

«Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының Арташ авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенен һәм Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының жирдән файдалануны һәм төзелешне жайга салу мәсьәләләре буенча норматив хокукый актлары белән.

4. Әлеге Кагыйдәләр составына түбәндәге документлар керә:

Текст өлеше:

Кереш;

1 Том. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен куллану һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибе;

2 Том. Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары. Шәһәр төзелешне регламентлары.

График өлеш:

- Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар;

- Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар.

Кушымта:

- Территориаль зоналар чикләре турындагы белешмәләр.

5. Әлеге Кагыйдәләр Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы «Иштуган авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендә шәһәр төзелешен жайга салучы һәм тикшереп торучы вазыйфаи затлар тарафыннан дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары, физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар тарафыннан үтәү өчен мәжбүри.

3 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш турында мәгълүматның ачыклыгы һәм һәркем файдалана алырлык булуы

1. Әлеге Кагыйдәләр, составына керүче барлык картографик һәм башка документларны да керттеп, барлык физик һәм юридик затлар, шулай ук вазыйфаи затлар, дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары өчен ачык булып торалар.

2. Саба муниципаль районының жирле үзидарә органнары әлеге Кагыйдәләр белән танышу мөмкинлеген тәэмин итәләр:

- жирле үзидарә органнарының норматив хокукый актларын рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү), башка рәсми мәгълүмат өчен билгеләнгән тәртиптә әлеге Кагыйдәләргә бастырып чыгару (халыкка житкерү), һәм муниципаль берәмлекнең «Интернет» челтәрендә рәсми сайтында урнаштыру;

- территориаль планлаштыруның Федераль дәүләт мәгълүмат системасында Кагыйдәләр урнаштыру;

- муниципаль берәмлек территориясендә жирдән файдалануны һәм төзелешне жайга салу мәсьәләләрендә катнашучы органнарда һәм оешмаларда әлеге Кагыйдәләр белән тулы комплектта танышу мөмкинлеген тудыру;

- физик һәм юридик затларга әлеге Кагыйдәләрдән өземтәләр, шулай ук картографик материалларның кирәкле күчмәләрен һәм жирдән файдалану һәм төзелеш шартларын характерлаучы аларның фрагментларын аерым жир кишәрлекләренә һәм планировка структурасы элементларына карата бирү. Әлеге материаллар югарыда күрсәтелгән затларга язма гарызнамә буенча бирелә. Күрсәтелгән хезмәтләрнең бәясе Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

4 статья. Жирдэн файдалану һәм төзелеш кагыйдэләренен үз көченә керүе

Әлеге Кагыйдәләр жирле үзидарә органнарының норматив хокукый актларын рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен билгеләнгән тәртиптә рәсми басылып чыккан (халыкка житкерелгән) мизгелдән үз көченә керә.

Кагыйдәләр зур юридик көчкә ия булган хокукый актларга каршы килми торган өлештә эшли.

5 статья. Жирдэн файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен бозган өчен жаваплылык

Әлеге Кагыйдәләрен бозган өчен физик һәм юридик затлар, шулай ук вазыйфаи затлар Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары нигезендә жаваплы булалар.

II БҮЛЕК. Жирле үзидарә органнары тарафыннан жирдэн файдалануны һәм төзелешне жайга салу турында нигезләмәләр

6 статья. Жирле үзидарә органнары вәкаләтләре

1. Жирдэн файдалану һәм төзелеш өлкәсендә жирле үзидарә органнарының вәкаләтләре «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Иштуган авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә уставы, Саба муниципаль районы Уставы нигезендә билгеләнә.

2. «Иштуган авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә (алга таба - жирлек Советы) жирле үзидарәсенен жирдэн файдалану һәм төзелеш өлкәсендәге вәкаләтле органы вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- жирлекне шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын раслау.

3. Жирдэн файдалану һәм төзелеш өлкәсендә «Иштуган авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенен (алга таба - жирлек башкарма комитеты) жирле үзидарә башкарма органы вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- территорияне планлаштыру документларын эзерләүне тәмин итү (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очрактан тыш);

- жирлекне шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын эзерләүне тәмин итү.

4. Саба муниципаль районының (алга таба - муниципаль район Советы) жирле үзидарә вәкилләкле органы вәкаләтләренә жирдэн файдалану һәм төзелеш өлкәсендә түбәндәгеләр керә:

- авыл жирлегенән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен раслау, шул исәптән жирдэн файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр (өстәмәләр);

- муниципаль районны шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын раслау.

5. Саба муниципаль районының (алга таба - муниципаль районның Башкарма комитеты) жирдэн файдалану һәм төзелеш өлкәсендәге жирле үзидарә башкарма органы вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- төзелешкә рөхсәт бирү (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында һәм башка федераль законнарда каралган очрактан тыш);

- муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан жир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеш объектларын, бакча йортларын төзүне, реконструкцияләүне гамәлгә ашырганда хәбәрнамәләр (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында һәм башка федераль законнарда каралган очрактан тыш) жиберү;

- территорияне планлаштыру документларын раслау (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында һәм башка федераль законнарда каралган очрактан тыш);

- муниципаль район территориясендә гамәлгә ашырыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәмин итүнең мәгълүмат системасын алып бару;
  - муниципаль ихтыяжлар өчен муниципаль район чикләрендә жир кишәрлекләрен резервлау һәм алу;
  - үз белдегең белән төзелгән корылманы сүтү яисә аны үз белдегең белән сүтү яки билгеләнгән таләпләргә туры китерү турында карар кабул итү, граждан законнарында каралган очрактарда, үз белдегең белән корылманы сүтү яки аны Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда билгеләнгән таләпләргә туры китерү.
  - жирлек чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру.
- Әлеге Кагыйдәләр нигезендә муниципаль район Башкарма комитеты вәкаләтләренә шулай ук түбәндәгеләр керә:
- жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төренә рөхсәтләр бирү;
  - рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү.

7 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектын эзерләү комиссиясе

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектын эзерләү комиссиясе (алга таба - Комиссия) Кагыйдәләр проектын эзерләүне оештыру, Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү, кагыйдәләрне гамәлгә ашыру максаты белән муниципаль берәмлекнең Башкарма комитеты житәкчесе карары нигезендә төзелә.

2. Комиссия үз эшчәнлеген әлеге Кагыйдәләр, Комиссия турындагы нигезләмә, жирле үзидарә органнарының башка норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашыра.

3. Комиссия вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- әлеге Кагыйдәләрне эзерләүне оештыру;
- Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү мәсьәләләре буенча гражданның һәм юридик затларның тәкъдимнәрен карау;

- Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү проекты буенча ижтимагый фикер алышуларны һәм ачык тыңлауларны оештыру һәм үткөрү, жир кишәрлегеннән яки капитал төзелеш объектыннан шартлы рөхсәт бирү мәсьәләләре буенча, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә, рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуга рөхсәт бирү мәсьәләләре;

- ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмәләр эзерләү, тәкъдимнәр эзерләү һәм аларны Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә жирлек Башкарма комитеты житәкчесенә жиберү;

- Комиссия турында нигезләмә белән аңа йөкләнгән башка вәкаләтләр.

4. Комиссия карарлары беркетмәгә имза салынган мизгелдән үз көченә керә һәм тиешле гамәлләрне гамәлгә ашыру өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан тәкъдимнәр була.

5. Комиссия эше турында мәгълүмат барлык кызыксынучы затлар өчен ачык була.

8 статья. Элек барлыкка килгән хокукларга кагылышлы гомуми нигезләмәләр

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча жирле үзидарә органнарының әлеге Кагыйдәләр расланганчы кабул ителгән норматив хокукый актлары, әлеге Кагыйдәләргә каршы килми торган өлешендә кулланыла.

2. Жир кишәрлеге яисә капитал төзелеш объекты әлеге Кагыйдәләргә туры килми, әгәр:

- аларның рөхсәт ителгән файдалану төрләре тиешле территориаль зона өчен билгеләнгән рөхсәт ителгән куллану төрләре исемлегенә кермәсә;

- аларның күләме һәм параметрлары тиешле территориаль зонаның шәһәр төзелеше Регламентында билгеләнгән иң чик күрсәткечләргә туры килмәсә.

3. Шәһәр төзелеше регламентына туры килми торган жир кишәрлекләре яисә капитал төзелеш объектлары, рөхсәт ителгән файдалану төрләре, иң чик (минималь һәм (яисә) максималь үлчәмнәре һәм чик параметрлары шәһәр төзелеше регламентына туры килми торган жир кишәрлекләре яисә капитал төзелеш объектларын куллану кеше тормышы яисә сәламәтлеге, әйләнә-тирә мохит өчен, мәдәни мирас объектлары өчен куркыныч булган очрактардан тыш, аларны шәһәр төзелеше регламентына туры китерү срогы билгеләнмичә файдаланырга мөмкин.

4. Жир кишәрлекләреннән яки капитал төзелеш объектларыннан файдалану, рөхсәт ителгән куллану төрләре, чик (минималь һәм (яки) максималь) күләмнәре һәм чик параметрлары шәһәр төзелеше регламентына туры килмәгән очракта, кеше гомере яки сәламәтлеге, әйләнә-тирә мохит, мәдәни мирас объектлары өчен куркыныч һәм дөвам иткән очракта, федераль законнар нигезендә мондый жир участкаларын һәм объектларны куллануны тыю булырга мөмкин.

5. Капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү, рөхсәт ителгән куллану төрләре яки чик параметрлары шәһәр төзелеше регламентына туры килми торган, мондый объектларны тиешле территориаль зонаның шәһәр төзелеше регламентына туры китерү юлы белән генә башкарыла ала.

9 статья. Территориаль зоналар

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен эзерләгәндә территориаль зоналар чикләре түбәндәгеләренә исәпкә алып билгеләнә:

- бер территориаль зона чикләрендә гамәлдәге һәм планлаштырыла торган жир кишәрлекләрен куллану мөмкинлекләрен берләштерү;

- жирлекнең генераль планы, муниципаль районның территориаль планлаштыру схемасы белән билгеләнгән функциональ зоналарның һәм аларның планлаштырыла торган үсеш параметрлары;

- территорияне планлаштыру һәм булган жирдән файдалану;

- төрле категориядәге жирләрнең чикләренең планлаштырылган үзгәрешләре;

- катнаш жир кишәрлекләрендә урнашкан капитал төзелеш объектларына зыян китерү мөмкинлеген булдырмау;

- мәдәни мирас объектларын саклау зоналары проектлары.

2. Территориаль зоналарның чикләре түбәндәгечә билгеләнергә мөмкин:

- капма-каршы юнәлешләрнең транспорт агымнарын аерып торучы магистральләр, урамнар, машина юллары линияләренә

- кызыл линияләр;

- жир кишәрлекләре чикләре;

- муниципаль берәмлекләр чикләрендә торак пунктлар чикләре;

- муниципаль берәмлекләр чикләре, шул исәптән федераль әһәмияттәге Мәскәү һәм Санкт-Петербург шәһәрләренең шәһәр эчендәге территорияләре чикләре;

- табигать объектларының табигый чикләре;

- башка чикләргә.

3. Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләре, мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләре территориаль зоналар чикләре белән туры килмәскә мөмкин.

4. Территориаль зоналар чикләре һәр жир кишәрлегенең бары тик бер территориаль зонага гына туры килү таләбенә җавап бирергә тиеш, чикләре жир законнары нигезендә территориаль зоналар чикләрен кисеп үтә ала торган жир кишәрлегеннән тыш.

5. Әлеге Кагыйдәләр белән һәр территориаль зона өчен шәһәр төзелеше регламенты билгеләнә.

10 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары һәм аларны куллану

1. Шәһәр төзелеше Регламенты тарафыннан жир кишәрлекләренә хокукый режимы, жир кишәрлекләре өслеге астында булган һәм аларны төзү һәм алга таба капитал төзелеш объектларын эксплуатацияләү процессында кулланыла торган барлык жир кишәрлекләренә хокукый режимы билгеләнә.

2. Шәһәр төзелеше регламентлары түбәндәгеләрне исәпкә алып билгеләнә:

- территорияль зона чикләрендә жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан фактта файдалануны;

- жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан гамәлдәге һәм планлаштырылган файдалануның төрле төрләренә бер территорияль зонасы чикләрендә яраштыру мөмкинлекләре;

- муниципаль берәмлекләре территорияль планлаштыру документларында билгеләнгән функциональ зоналарның һәм аларның планлаштырыла торган үсеш характеристикаларын;

- территорияль зоналарның төрләре;

- мәдәни мирас объектларын, махсус сакланылучы табигать территорияләрен, башка табигать объектларын саклау таләпләре.

3. Шәһәр төзелеше регламентында тиешле территорияль зона чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларына карата түбәндәгеләр күрсәтелә:

- жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре;

- жир кишәрлекләренә иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары;

- Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү;

- территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин ителешенә мөмкин булган минималь дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре һәм, шәһәр төзелеше регламенты кулланыла торган территория зонасы чикләрендә территорияне комплекслы үстерү эшчәнлегенә гамәлгә ашыру каралган очракта, күрсәтелгән объектларның халык өчен территорияль файдалана алу мөмкинлегенә максималь мөмкин булган дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре.

4. Шәһәр төзелеше регламентының гамәлдә булуы шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында билгеләнгән территорияль зона чикләре чикләрендә урнашкан барлык жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларына тигез дәрәжәдә кагыла.

5. Шәһәр төзелеше регламентының гамәлдә булуы жир кишәрлекләренә кагылмый:

- Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) бердәм дүрләт реестрына кертелгән ядкарьләр һәм ансамбльләр территорияләре чикләрендә, шулай ук мәдәни мирас объектлары ачылган ядкарьләр яисә ансамбльләр территорияләре чикләрендә һәм мәдәни мирас объектларын саклау турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә торган реставрация, консервацияләү, торгызу, ремонтлау һәм жайланмалар эчтәлегенә, параметрлары турында карар кабул иткән территория чикләрендә;

- гомуми файдаланудагы территорияләр чикләрендә;

- линия объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән һәм (яисә) линия объектлары белән тәэмин ителгән;

- фойдалы казылмалар чыгару өчен бирелгән.

6. Тарихи жирлекләр территорияләренә, истәлекле урыннарга, дөвалау-сәламәтләндрү урыннары һәм курортларга, территорияләре файдалануның аерым шартлары булган зоналарга карата шәһәр төзелеше регламентлары Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә.

7. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми

- урман фонды жирләре;

- өслек сулары белән капланган жирләр;
- запас жирләр;
- махсус сакланылучы табигать территорияләре жирләре (дәвалау-савыктыру урыннары һәм курортлары жирләреннән тыш);
- авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындагы авыл хужалыгы жирләре;
- махсус икътисадый зоналар һәм алгарышлы социаль-икътисадый үсеш территорияләре чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләре.

8. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жир кишәрлекләрен куллану федераль законнар нигезендә вәкаләтле башкарма хакимият органнары, Россия Федерациясе субъектларының башкарма хакимияте органнары яисә жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары тарафыннан билгеләнә.

Махсус икътисадый зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән файдалану махсус икътисадый зоналар белән идарә итү органнары тарафыннан билгеләнә.

Махсус сакланылучы табигать территорияләре чикләрендә урнашкан урман фонды жирләреннән яисә жир кишәрлекләреннән файдалану урман законнары, махсус сакланылучы табигать территорияләре турындагы кануннар нигезендә урман хужалыгы регламенты, махсус сакланылучы табигать территориясе турындагы нигезләмә белән билгеләнә.

III БҮЛЕК. Физик һәм юридик затлар тарафыннан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларынан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәртү турында нигезләмәләр

11 статья. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларынан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәртү тәртибе

1. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларынан рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү күчәмсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрындагы жир кишәрлеге яисә капитал төзелеш объекты турындагы белешмәләргә үзгәрешләр кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Тиешле территориаль зона өчен билгеләнгән рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм ярдәмче төрләрен куллану шартларында рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларының хокук ияләре тарафыннан түбәндәге ысуллар белән гамәлгә ашырыла:

Хокук иясе кадастр учеты органына рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү турында гариза, хокук билгели торган документлар, шулай ук тиешле жир кишәрлеген территориаль зонага кертү турында (Кагыйдәләрдән өзөмтә) муниципаль берәмлек Башкарма комитеты тарафыннан бирелгән белешмә белән, тиешле территориаль зона турында белешмәләр күчәмсез милекнең бердәм дәүләт реестрында булмаган очракта, кадастр исәбенә алу органына мөрәжәгать итә;

хокукка ия булучы жирле үзидарә органнарына мәгълүмати хезмәттәшлек тәртибендә жир участогы яки капитал төзелеш объектынның характеристикаларын үзгәртү турында белешмәләр жиберү өчен рөхсәт ителгән куллану төрен үзгәртү турында гариза белән мөрәжәгать итә.

3. Тиешле территория зонасы өчен шартлы рөхсәт ителгән башка төргә караган рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы таләпләре һәм әлеге Кагыйдәләрнең 13 статьясы нигезләмәләре нигезендә жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт алу юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларынан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү турындагы карарлар федераль законнар нигезендә мондый файдалануның башка төренә кабул ителә.

5. Тиешле территориаль зона өчен билгелэнгән рөхсәт ителгән файдалануның мөмкин булган төрләре исемлегендә булмаган жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның барлык башка төрләре элекке территориаль зона өчен рөхсәт ителмәгән булып тора һәм элекке Кагыйдәләргә үзгәрешләр керткәндә генә рөхсәт ителергә мөмкин.

6. Территорияне комплекслы үстерү турында карар кабул ителгән көннән алып аңа карата аны комплекслы үстерү турында карар кабул ителгән территорияне планлаштыру документларын раслау көненә кадәр, мондый территория чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм (яисә) капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү рөхсәт ителми.

12 статья. Жир кишәрлеген яисә капитал төзелеш объектын файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү тәртибе

1. Жир кишәрлеген яисә капитал төзелеш объектын файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә (алга таба - файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү) рөхсәт бирү белән кызыксынган физик яисә юридик зат Комиссиягә файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы гаризаны жиберә.

2. Комиссиягә мондый гаризаның күчermәсен куллануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында гариза кергән көннән соң өч көн эчендә шәһәр төзелеш эшчәнлегә өлкәсендә вәкаләтле башкарма комитетның структур бүлекчәсенә техник регламентларга, законнар таләпләренә һәм шәһәр төзелеш эшчәнлегә өлкәсендәге норматив хокукый актларга жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның күздә тотыла торган төренә туры килүе турында бәяләмә эзерләү өчен жиберелә. Бәяләмә гаризаның күчermәсен Комиссиядән алган көннән соң бер ай эчендә эзерләнә һәм Комиссиягә жиберелә.

3. Файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү мәсьәләсе Шәһәр төзелеш кодексында, Саба муниципаль районы Советы карарында билгелэнгән тәртиптә жир кишәрлегә яисә рөхсәт соратып алына торган капитал төзелеш объектын урнашкан территориаль зона чикләрендә яшәүче гражданныр катнашында үткәрелә торган гавами тыңлауларда фикер алышырга тиеш. Жир кишәрлеген яки капитал төзелеш объектын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясарга мөмкин булса, гавами тыңлаулар мондый тискәре йогынты куркынычы янаган жир участкаларының һәм капитал төзелеш объектларының хокук ияләре катнашында уздырыла.

4. Комиссия жир кишәрлегә белән уртак чикләре булган жир кишәрлегенә ия булган, аңа карата элекке рөхсәт сорала торган, гомуми чикләре булган жир кишәрлекләрендә урнашкан капитал төзелеш объектлары хокукына ия булучыларга һәм капитал төзелеш объектынның бер өлеш булган биналарга ия булучыларга карата элекке рөхсәт сорала торган, шулай ук элекке рөхсәт соратып алына торган капитал төзелеш объектлары хокукына ия булучыларга карата шартлы рәвештә рөхсәт ителгән рөхсәтнамә бирү мәсьәләсе буенча гавами тыңлаулар үткәрү турында хәбәрләр жиберә. Күрсәтелгән хәбәрләр кызыксынган затның шартлы рәвештә рөхсәт бирү турында гаризасы кабул ителгән көннән соң ун көннән дә соңга калмыйча жиберелә.

5. Файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы мәсьәлә буенча гавами тыңлауларда катнашучылар Комиссиягә элекке сорауга кагылышлы үз тәкъдимнәрен һәм искәrmәләрен аларны гавами тыңлаулар беркетмәсенә кертү өчен тәкъдим итәргә хокуклы.

6. Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү мәсьәләсе буенча гавами тыңлаулар нәтижәләре турындагы бәяләмә муниципаль хокукый актларны, башка рәсми мәгълүматны рәсми бастырып чыгару өчен билгелэнгән тәртиптә бастырып чыгарылырга һәм муниципаль районның һәм (яисә) жирлекнең «Интернет» челтәрендәге рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш.

7. Ачык тыңлаулар нәтижеләре турында бәяләмә чыкканчыга кадәр муниципаль берәмлек халкына хәбәр итү вакыты һәм урыны турында ачык тыңлаулар үткәрү вакыты Саба муниципаль районы Советының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнә.

8. Комиссия шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү турындагы мәсьәлә буенча ачык тыңлаулар нәтижеләре турында бәяләмә нигезендә, Башкарма комитет бәяләмәсен исәпкә алып, шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү яки мондый рөхсәт бирүдән баш тарту турында тәкъдимнәр эзерләүне гамәлгә ашыра, кабул ителгән карарның сәбәпләрен күрсәтеп, аларны Башкарма комитет Житәкчесенә жибәрә.

9. Әлеге статьяның 8 өлешендә күрсәтелгән тәкъдимнәр нигезендә муниципаль берәмлек Башкарма комитеты Житәкчесе мондый тәкъдимнәр кәргән көннән алып өч көн эчендә мондый рөхсәтне файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү яисә мондый рөхсәтне бирүдән баш тарту турында карар кабул итә. Күрсәтелгән карар муниципаль хокукый актларны, башка рәсми мәгълүматны рәсми бастырып чыгару өчен билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгарылырга һәм муниципаль районның һәм (яисә) жирлекнең «Интернет» челтәрендәге рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш.

10. Шартлы рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү турындагы карар проекты буенча ачык тыңлаулар оештыру һәм уздыруга бәйле чыгымнарны мондый рөхсәт бирүдә кызыксынган физик яки юридик зат түли.

11. Капиталь төзелеш объектының жир участогыннан яисә объектыннан шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төре шәһәр төзелеше регламентына, шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү белән кызыксынучы физик яки юридик зат инициативасы буенча гавами тыңлаулар уздырганнан соң, кагыйдәләргә үзгәрешләр кертү өчен билгеләнгән тәртиптә кертелгән очракта, мондый затка шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү турындагы карар гавами тыңлаулар үткәрмичә генә кабул ителә.

12. Физик яисә юридик зат шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә яисә мондый рөхсәт бирүдән баш тарту турындагы карарга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

13 статья. Рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрларыннан кире тайпылуга рөхсәт бирү тәртибе.

1. Күләме шәһәр төзелеше Регламентында билгеләнгән минималь жир кишәрлекләренә минималь күләмнән ким булган йә төзелеш өчен уңайсыз булган конфигурация, инженер-геологик яки башка характеристикалар булган жир кишәрлекләре хужалары рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын үзгәртеп коруның чик параметрларыннан кире кагуга рөхсәт сорап мөрәжәгать итәргә хокуклы.

1.1. Жир кишәрлекләренә ия булучылар, әгәр мондый кире кагу рөхсәт ителгән төзелеш объектларының бер яки берничә чик параметрларын бер тапкыр үзгәртү, конкрет территориаль зона өчен шәһәр төзелеше Регламенты тарафыннан билгеләнгән капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү максатларында ун проценттан да артамаган булса, капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзелешнең, үзгәртеп коруның чик параметрларыннан кире кагуга рөхсәт сорап мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрларыннан читләшү, техник регламентлар таләпләрен үтәгәндә, аерым жир кишәрлеге өчен рөхсәт ителә.

Катларның иң чик саны, биналарның, корылмаларның чик биекlege һәм федераль яисә региональ әһәмияттәге тарихи жирлекләр территорияләре чикләрендә капитал төзелеш объектларының архитектура карарларына таләпләр өлешендә рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан баш тарту рөхсәт ителми.

3. Рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан тайпылуга, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт алуда кызыксынган зат Комиссиягә мондый рөхсәт бирү турында гариза жибәрә. Рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең рөхсәт ителгән чик параметрларыннан кире кагуга рөхсәт бирү

турындагы гариза электрон имза белән имзаланган электрон документ рәвешендә жибәрелергә мөмкин.

4. Капиталь төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзүнең, реконструкцияләүнең иң чик параметрларыннан читкә тайпылуға рөхсәт бирү турында карар проекты, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 5.1 статьясында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә торган жәмәгәт фидер алышуларында яисә гавами тыңлауларда, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 39 статьясы нигезләмәләрен исәпкә алып, әлегә статьяның 1.1 өлешендә күрсәтелгән очрактан тыш, карап тикшерелергә тиеш.

Рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан тайпылуға, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү турындагы карар проекты буенча ижтимагый фидер алышуларны оештыру һәм үткәрү белән бәйлә чыгымнар мондый рөхсәт бирү белән кызыксынучы физик яисә юридик зат йөртә.

5. Ижтимагый фидер алышулар яисә гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә нигезендә, рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан тайпылуға, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү турында карар проекты буенча комиссия, кабул ителгән карарның сәбәпләрен күрсәтеп, мондый рөхсәт бирү турында яисә мондый рөхсәт бирүдән баш тарту турында тәкъдимнәр эзерли һәм күрсәтелгән тәкъдимнәрне вәкаләтле затка жибәрә.

6. Вәкаләтле зат әлегә статьяның 5 өлешендә күрсәтелгән рекомендацияләр кергән көннән жиде көн эчендә, капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзелешнең, реконструкцияләүнең чик параметрларыннан читләштерүгә рөхсәт бирү яисә кабул ителгән карарның сәбәпләрен күрсәтеп, мондый рөхсәт бирүдән баш тарту турында Карар кабул итә.

7. Физик яисә юридик зат рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан тайпылуға, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә яисә мондый рөхсәт бирүдән баш тартуға рөхсәт бирү турындагы карарга суд тәртибендә ризасызлык белдерергә хокуклы.

8. Әгәр мондый тайпылыш аэродром янындагы территориядә билгеләнгән күчәмсез милек объектларыннан файдалануны чикләүгә туры килмәсә, төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрларыннан тайпылуға рөхсәт бирү рөхсәт ителми.

IV БҮЛЕК. Жирле үзидарэ органнары тарафыннан территорияне планлаштыру документларын эзерлэу турында нигезлэмэлэр

14 статья. Территорияне планлаштыру документларына гомуми таләпләр

1. Территорияне планлаштыру документларын эзерлэу территорияләрне тотрыклы үстерүне тәэмин итү, шул исәптән планлаштыру структурасы элементларын бүлеп бирү, жир кишәрлекләре чикләрен билгеләү, капитал төзелеш объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары чикләрен билгеләү максатларында гамәлгә ашырыла.

Территорияне планлаштыру документларын эзерлэу территориаль планлаштыру документлары, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре (линия объектларын урнаштыруны күздә тоткан территорияне планлаштыру документларын эзерләүдән тыш); коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программалары, транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программалары, социаль инфраструктураны комплекслы үстерү программалары, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары, техник регламентлар, кагыйдәләр сводлары таләпләре нигезендә; инженерлык эзләнүләре материалларын һәм нәтижәләрен, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарих һәм мәдәният ядкарьләренең) бердәм дәүләт реестрына кертелгән мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен, ачкыланган мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен, территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

2. Чикләрендә территорияне комплекслы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру каралмаган территориягә карата капитал төзелеш объектларын урнаштыру максатларында территорияне планлаштыру документларын эзерлэу таләп ителми, моңа Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 41 статьясындагы 3 өлешендә күрсәтелгән очраklar керми.

Капитал төзелеш объектны урнаштыру максатларында территорияне планлаштыру документларын эзерлэу түбәндәге очраklarда мәжбүри:

- федераль, региональ яисә жирле әһәмияттәге капитал төзелеш объектны урнаштыруга бәйле рәвештә дәүләт яисә муниципаль ихтыяжлар өчен жир кишәрлекләрен тартып алу кирәк;

- кызыл линияләр урнаштыру, үзгәртү яисә гамәлдән чыгару кирәк;

- жир законнары нигезендә жир кишәрлекләре төзү территорияне ызанлау проекты нигезендә генә башкарылган очракта, жир кишәрлекләре төзүгә кирәк;

- капитал төзелеш объектны урнаштыру уртак чиге булган ике һәм аннан да күбрәк муниципаль берәмлекләр территорияләрендә планлаштырыла (мондый капитал төзелеш объектны дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жирләрдә яисә жир кишәрлекләрендә урнаштыру планлаштырылган очрактан тыш, һәм мондый капитал төзелеш объектны урнаштыру өчен дәүләт яисә муниципаль милектәге жир кишәрлекләрен бирү һәм сервитутлар билгеләү таләп ителми);

- линияле объектны төзү, реконструкцияләү планлаштырыла (линия объектны дәүләт яисә муниципаль милектәге жирләрдә яисә жир кишәрлекләрендә урнаштыру планлаштырылган очрактан тыш һәм мондый линияле объектны урнаштыру өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлекләрен бирү һәм сервитутлар билгеләү таләп ителми). Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан линия объектны төзү, реконструкцияләү өчен территорияне планлаштыру документларын эзерлэу таләп ителмәгән башка очраklar билгеләнергә мөмкин;

- Сызыклы объект булмаган капитал төзелеш объектны махсус сакланылучы табигать территориясе чикләрендә яисә урман фонды жирләре чикләрендә аның эшчәнлеген тәэмин итү өчен кирәкле булган капитал төзелеш объектны урнаштыру планлаштырыла.

3. Территорияне планлаштыру документларын эзерлэу территориаль зоналарның һәм (яисә) муниципаль районнары территориаль планлаштыру схемаларында билгеләнгән жирләрдән файдалану һәм (яисә) территорияләрне территориаль планлаштыру схемаларында билгеләнгән планлаштыру структурасының бер яисә берничә чиктәш элементларына, жирлекләрен, шәһәр округларының генераль планнарына карата функциональ зоналарга,

аның комплекслы һәм тотрыклы үсеше буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территориягә карата гамәлгә ашырыла.

4. Территорияне планлаштыру документларын эзерләү һәм раслау, шулай ук территорияне планлаштыру документларын эзерләү үзенчәлекләре жирлек территориясенә карата Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 45, 46 статьялары, Саба муниципаль районы Уставы, «Иштуган авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә Уставы нигезләмәләрен исәпкә алып билгеләнә.

15 статья. Территорияне планлаштыру документлары төрләре

1. Территорияне планлаштыру документларының төрләре түбәндәгеләр:

- территорияне планлаштыру проекты;
- территорияне ыланлау проекты.

2. Территорияне планлаштыру проектларын эзерләү планлаштыру структурасы элементларын бүлеп бирү, гомуми файдаланудагы территорияләр чикләрен билгеләү, капитал төзелеш объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары чикләрен билгеләү, территорияне планлаштырыла торган үстерүнең характеристикаларын һәм чиратын билгеләү өчен гамәлгә ашырыла.

3. Территорияне ыланлау проектын эзерләү планлаштыру структурасының бер яисә берничә катнаш элементы чикләрендә урнашкан территориягә карата, территориаль зонаның һәм (яисә) муниципаль районны территориаль планлаштыруның билгеләнгән схемасы чикләрендә жирләрдән файдалану һәм (яисә) төзелеш алып бару кагыйдәләренә, жирлеккә, шәһәр округының генераль планы нигезендә функциональ зонаның комплекслы һәм тотрыклы үсеше буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территориянең чикләрендә гамәлгә ашырыла.

4. Территорияне ыланлау проектын эзерләү түбәндәгеләр өчен гамәлгә ашырыла:

- төзелә торган һәм үзгәртелә торган жир кишәрлекләренә чикләре урынын билгеләү;
- чикләрендә яңа капитал төзелеш объектларын урнаштыру планлаштырылмаган төзелеш территорияләре өчен кызыл линияләр билгеләү, үзгәртү, туктату, шулай ук территорияне чикләрендә урнашкан жир кишәрлеккә барлыкка килүгә һәм (яисә) үзгәртүгә бәйлә рәвештә кызыл линияләр билгеләү, үзгәртү, гамәлдән чыгару өчен, мондый билгеләү, үзгәртү, гамәлдән чыгару гомуми файдаланудагы территориянең чикләрен үзгәртүгә китергән очракта, территорияне комплекслы һәм тотрыклы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру каралмаган

5. Территорияне ыланлау проекты раслангырга тиешле төп өлештән һәм әлегә проектны нигезләү материалларыннан тора.

6. Территорияне ыланлау проектларын эзерләү, территорияне планлаштыру документларын эзерләү өчен Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә мондый инженер эзләнүләрен башкару таләп ителгән очракларда, инженер эзләнүләре материалларын һәм нәтижәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла. Территорияне ыланлау проектын эзерләү максатларында әлегә территорияне планлаштыру проектын эзерләү өчен алынган инженер эзләнүләре материалларын һәм нәтижәләрен аларны үтәү көненнән алып биш ел дәвамында файдалану рөхсәт ителә.

7. Территорияне ыланлау проектын эзерләгәндә чикләренә урнашу урынын, төзелә торган һәм (яисә) үзгәртелә торган жир кишәрлекләренә урынын билгеләү шәһәр төзелеше регламентлары һәм конкрет эшчәнлек төрләре өчен жир кишәрлекләре бирү нормалары, федераль законнарда һәм Россия Федерациясе субъектлары законнарында билгеләнгән төзелә торган һәм (яисә) үзгәртелә торган жир кишәрлекләренә башка таләпләр, техник регламентлар, кагыйдәләр жыеннары нигезендә гамәлгә ашырыла.

8. Территорияне ыланлау проектын эшләү чикләрендә жир кишәрлеген яки жир кишәрлекләрен кадастр планында урнаштыруның расланган схемасы нигезендә жир кишәрлекләре төзү күздә тотылган территориягә карата гамәлгә ашырылса, гамәлдә булу вакыты чыкмаса, жир кишәрлекләре чикләре мондый проектта территорияне межалау урыны әлегә схемада каралган жир кишәрлекләре чикләренә урнашу урынына туры килергә тиеш.

9. Тарихи жирлек территориясенә карата эзерлэнгән территорияне ызанлау проектында Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрен) саклау турындагы законнарда аларның сакланышын тәэмин итү планлаштыру структурасы элементлары исәпкә алына.

10. Территорияне планлаштыру проекты белән расланган планлаштыру структурасының элементы яисә элементлары чикләрендә урнашкан территорияне ызанлау проектын эзерләгәндә, аерым документ рәвешендә жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар үткәрелми, моңа территорияне комплекслы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру күздә тотылмаган территория чикләрендә урнашкан жир кишәрлеген төзүгә һәм (яисә) үзгәртүгә бәйле территорияне ызанлау проектын эзерләү, үзгәртү, гамәлдән чыгару очрагы керми, мондый билгеләүләр, кызыл сызыкларны үзгәртү гомуми файдалану территориясе чикләрен үзгәртүгә китерә дигән шарт белән.

11. Территорияне планлаштыру документларына гомуми таләпләр, эчтәлеге, эзерләү һәм раслау тәртибе Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, башка норматив хокукый актлар белән билгеләнә.

V БҮЛЕК. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру турында нигезләмәләр

16 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар оештыру һәм уздыру буенча гомуми нигезләмәләр

1. Ижтимагый фикер алышулар яки ачык тыңлаулар кеше тормышының уңай шартларына, жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларына хокук ияләренә хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәү максатыннан үткәрелә.

2. Ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль берәмлек уставы, әлеге Кагыйдәләр, башка норматив хокукый актлар нигезендә уздырыла.

3. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча жәмәгать фикер алышуларына яисә гавами тыңлауларга түбәндәгеләр чыгарыла:

- Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проекты, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү проектлары;

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактардан тыш территорияне планлаштыру проектлары һәм территорияне ызанлау проектлары;

- жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләренә рөхсәтләр бирү турындагы карарлар;

- рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү турындагы карар проектлары.

4. Ижтимагый фикер алышуларны яисә гавами тыңлауларны оештыру һәм үткөрү тәртибе «Иштуган авыл жирлегенә» муниципаль берәмлеге халкына жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар башлану турында хәбәр итүне, тиешле проект белән танышуны, муниципаль берәмлек халкының ижтимагый фикер алышуларында яисә гавами тыңлауларында катнашуын тәэмин итә торган башка чараларны, кабул ителгән карарларның нигезле булуын да кертеп, ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар нәтижеләрен бастырып чыгаруны (халыкка житкерүне) күздә тотарга тиеш.

5. Ижтимагый фикер алышуларын, гавами тыңлауларны оештыру һәм үткөрү тәртибе һәм башка үзенчәлекләре Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 5.1 статьясы нигезләмәләре белән билгеләнгән.

17 статья. Жирдэн файдалану һәм төзелеш кагыйдэләре проекты, жирдэн файдалану һәм төзелеш кагыйдэләренә үзгәрешләр кертү проектлары буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру үзенчәлекләре

1. Жирдэн файдалану һәм төзелеш кагыйдэләре яисә аларга үзгәрешләр кертү проектлары буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар муниципаль берәмлек Башлығы карары нигезендә Кагыйдэләр проектын эзерләү комиссиясе тарафыннан уздырыла.

2. Кагыйдэләр проекты буенча жәмәгать фикер алышуларының яисә гавами тыңлауларның озынлыгы мондый проект басылып чыккан көннән иң эзе бер һәм иң күбе өч ай тәшкит итә.

3. Конкрет территориаль зона өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентына үзгәрешләр кертү өлешендә Кагыйдэләргә үзгәрешләр эзерләнгән очракта, шулай ук территорияне комплекслы үстерү турында карар кабул ителүгә бәйле рәвештә жирдэн файдалану һәм төзелеш кагыйдэләренә үзгәрешләр эзерләнгән очракта, Кагыйдэләргә үзгәрешләр кертү буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар территориаль зона чикләрендә үткәрелә, аның өчен мондый шәһәр төзелеше регламенты билгеләнгән территория чикләрендә комплекслы үсеш узарга тиешле территория чикләрендә башкарыла. Бу очракларда ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру срогы бер айдан артык була алмый.

4. Кагыйдэләр аэродром янындагы территориядә билгеләнгән күчемсез милек объектларынан файдалануны чикләүгә туры китерелгән очракта, 20 статьяның 2 өлешендәге г - е пунктларында күрсәтелгән ярашмаучанлыкларны бетерү очрагында , ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар үткәрелми.

Конкрет территориаль зона өчен шәһәр төзелеше регламентында билгеләнгән рөхсәт ителгән куллану төрләре бер мәртәбә үзгәртелгән очракта, капитал төзелеш объектларының элек билгеләнгән иң чик параметрлары үзгәртелмәгән, реконструкцияләнгән һәм (яисә) рөхсәт ителгән төзелешнең бер яисә берничә чик параметры бер мәртәбә үзгәргән, конкрет территориаль зона өчен шәһәр төзелеше регламентында билгеләнгән капитал төзелеш объектларын реконструкцияләгән очракта, ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыруның ун проценттан артыгы таләп ителми.

18 статья. Жир кишәрлеген яисә капитал төзелеш объектын файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында карар проекты буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар

1. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү тәртибе Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы һәм әлеге бүлекнең 13 статьясы нигезләмәләре нигезендә билгеләнә.

2. Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында карар проекты ижтимагый фикер алышуларда яисә гавами тыңлауларда фикер алышырга тиеш. Ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар оештыру һәм үткәрү Комиссия тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Жир кишәрлеген яисә капитал төзелеш объектын файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төре әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясарга мөмкин булган очракта, гавами тыңлаулар жир кишәрлекләренең һәм капитал төзелеш объектларының хокук ияләре катнашында мондый тискәре йогынтыны куркыныч астына куйган капитал төзелеш объектлары катнашында уздырыла.

4. Комиссия түбәндәге затларга файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында карар проекты буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру турында хәбәрләр жибәрә:

әлеге рөхсәт соратып алына торган жир кишәрлеге белән гомуми чикләре булган жир кишәрлекләренең хокук ияләренә;

жир кишәрлеге белән гомуми чикләре булган жир кишәрлекләрендә урнашкан капитал төзелеш объектларының (әлеге рөхсәт соратып алына торган капитал төзелеш объектларының) хокукына ия булучыларга;

әлеге рөхсәт соратып алына торган капитал төзелеш объектынның бер өлеше булган биналарның хокук ияләренә.

Күрсәтелгән хәбәрләр кызыксынган затның шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү турындагы гаризасы кергән көннән алып жиде эш көннән дә соңга калмыйча жибәрелә.

5. Жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар нәтижеләре турында бәяләмә басылып чыккан көнгә кадәр аларны үткөрү турында муниципаль берәмлек халкына хәбәр ителгән көннән башлап жәмәгать фикер алышуларын яисә гавами тыңлауларын уздыру срогы муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы норматив хокукый актлары белән билгеләнә һәм бер айдан да артык була алмый.

6. Шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү турында карар проекты буенча жәмәгать фикер алышуларын һәм халык тыңлауларын оештыру һәм үткөрү белән бәйле чыгымнарны мондый рөхсәт бирүдә кызыксынучы физик яки юридик алып бара.

7. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төре шәһәр төзелеше регламентына жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү өчен билгеләнгән тәртиптә, ижтимагый фикер алышулар уздырылганнан яисә шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү белән кызыксынучы физик яисә юридик зат инициативасы буенча гавами тыңлаулар уздырылганнан соң, мондый затка файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы карар ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар үткәрмичә кабул ителә.

19 статья. Рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү мәсьәләсе буенча жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар

1. Рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү тәртибе Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы һәм әлеге бүлекнең 14 статьясы нигезләмәләре нигезендә билгеләнә.

2. Рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү турындагы карар проекты жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлауларда каралырга тиеш. Ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар оештыру һәм үткөрү Комиссия тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрларыннан тайпылуга рөхсәт бирү турындагы карар проекты буенча жәмәгать фикер алышуларын яки гавами тыңлаулар оештыру һәм үткөрү белән бәйле чыгымнарны мондый рөхсәтне бирү белән кызыксынган физик яки юридик зат түли.

VI БҮЛЕК. Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында нигезләмәләр

20 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 31 - 33 статьяларында каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турындагы мәсьәләне карау өчен түбәндәгеләр нигез була:

1)

Жирлектән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренәң жирлекнең генераль планына, муниципаль районны территорияль планлаштыру схемасына туры килмәве, мондый генераль планнарга яисә муниципаль районны территорияль планлаштыру схемасына үзгәрешләр кертү нәтижәсендә барлыкка килгән;

1.1) Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан вәкаләтле федераль башкарма хакимият органыннан Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән срокларда үтәү өчен мәҗбүри башкарма хакимият органыннан шәһәр яны территориясендә билгеләнгән, жирдән файдалану һәм жирлекне, шәһәр округын, авылара территорияне төзү кагыйдәләрендә рөхсәт ителгән, Шәһәр яны территориясендә билгеләнгән күчмәсез милек объектларынан файдалану чикләүләрен бетерү турында күрсәтмәләр;

2)

территорияль зоналарның чикләрен үзгәртү, шәһәр төзелеше регламентларын үзгәртү турында тәкъдимнәр керүне;

3) шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында күрсәтелгән территориядән, мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләренең урнашу урыны турында белешмәләренең бердәй дөүләт күчмәсез мөлкәт реестрында күрсәтелгән зоналар, территорияләр чикләренең урнашу урынын тасвирлауга туры килмәве;

4) федераль, региональ һәм жирле әһәмияттәге истәлекле урыннар территорияләреннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә тулысынча яисә өлешчә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларынан файдалануның күчмәсез мөлкәт объектларынан мондый зоналар, территорияләр чикләрендә файдалану чикләүләренә шәһәр төзелеше регламентында билгеләнгән чикләүләренең туры килмәве;

5) территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны билгеләү, үзгәртү, туктату, мәдәни мирас объекты территориясе чикләрен, федераль әһәмияттәге тарихи жирлек территориясен, региональ әһәмияттәге тарихи жирлек территориясен билгеләү, үзгәртү.

б) территорияне комплекслы үстерү турында карар кабул итү

3. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турындагы тәкъдимнәр Комиссиягә жиберелә:

1) федераль башкарма хакимият органнары тарафыннан жирләрдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре федераль әһәмияттәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнашуына комачауларга мөмкин булган очрақларда;

2) жирләрдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре региональ әһәмияттәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнашуына комачауларга мөмкин булган очрақларда Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары тарафыннан;

3) жирләрдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре жирле әһәмияттәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнашуына каршылык күрсәтә алган очрақларда Саба муниципаль районының жирле үзидарә органнары тарафыннан;

4) жирлек территориясендә жирдән файдалануны һәм төзелешне жайга салу тәртибен камилләштерергә кирәк булган очрақларда жирле үзидарә органнары тарафыннан;

5) физик яки юридик затлар тарафыннан инициатив тәртиптә яки Кагыйдәләрне куллану нәтижәсендә жир кишәрлекләре һәм капитал төзелеш объектлары нәтижәле файдаланылмаса, аларның хокукына ия булучыларына зыян килә, капитал төзелеш объектларының һәм жир кишәрлекләренә бәясе кими, гражданның һәм аларның берләшмәләренә хокуклары һәм законлы мәнфәгатьләре тормышка ашырылмый.

3.1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 31 статьясындагы 3.1 өлешендә федераль әһәмияттәге объектларны, региональ әһәмияттәге объектларны, муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектларын (линия объектларыннан тыш) территориаль планлаштыру документларында каралган жирлек территорияләрендә урнаштыру мөмкинлеген тәмин ителмәгән очракта, вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенә вәкаләтле органы, муниципаль районның вәкаләтле жирле үзидарә органы күрсәтелгән объектларны урнаштыруны тәмин итү максатларында жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турындагы таләпне вәкаләтле затка жибәрә.

3.2. Әлеге статьяның 3.1 өлешендә каралган очракта, вәкаләтле зат әлеге статьяның 3.1 өлешендә күрсәтелгән таләп алынган көннән алып утыз көн эчендә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертүне тәмин итә.

3.3. Әлеге статьяның 2 өлешендәге 3 - 5 пунктларында һәм 3.1 өлешендә каралган очракларда жирләрдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү максатларында, шулай ук конкрет территориаль зона өчен шәһәр төзелеш регламентында билгеләнгән рөхсәт ителгән файдалану төрләре бер мәртәбә үзгәртелгән очракта, капитал төзелеш объектларының һәм (яисә) капитал төзелеш объектларының элек билгеләнгән иң чик параметрлары үзгәртелмәгән, конкрет территориаль зона өчен шәһәр төзелеш регламентында билгеләнгән капитал төзелеш объектларының бер яисә берничә чик параметры бер тапкыр үзгәртелгән очракта, ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар үткөрү, жирдән файдалану кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турындагы проектны кабул итү турындагы хәбәрне бастырып чыгару һәм әлеге статьяның 4 өлешендә каралган комиссиянең 4 өлешендә каралган бәяләмәсен эзерләү таләп ителми.

4. Комиссия жирләрдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәреш кертү турында тәкъдим кәргән көннән алып утыз көн эчендә жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында яисә мондый тәкъдимне кире кагу сәбәпләрен күрсәтеп, кире кагу турында тәкъдимнәре булган бәяләмәне эзерли һәм бу бәяләмәне вәкаләтле затка жибәрә.

4.1. Аэродром яны территориясендә билгеләнгән күчәмсез милек объектларыннан файдалану чикләренә туры китерүне күздә тоткан жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турындагы закон проекты комиссия тарафыннан каралырга тиеш түгел.

5. «Иштуган авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә башлыгы, комиссия бәяләмәсендәге рекомендацияләренә исәпкә алып, утыз көн эчендә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәреш кертү турында проектны эзерләү хакында яисә, кире кагу сәбәпләрен күрсәтеп, әлеге кагыйдәләргә үзгәреш кертү турында тәкъдимне кире кагу хакында карар кабул итә һәм мөрәжәгать итүчеләргә мондый карарның күчәрмәсен жибәрә.

6. «Иштуган авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә Башлыгы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан вәкаләт бирелгән башкарма хакимият органыннан әлеге статьяның 2 өлешендәге 1.1 пункттында күрсәтелгән күрсәтмә кәргәннән соң жирләрдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында карар кабул итәргә тиеш. Әлеге статьяның 2 өлешендәге 1.1 пункттында күрсәтелгән күрсәтмәгә карата суд тәртибендә шикаять бирелергә мөмкин.

7. Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 55.32 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән дәүләт хакимияте башкарма органыннан, вазыйфай заттан, дәүләт учреждениесеннән яисә жирле үзидарә органыннан рөхсәтсез корылма барлыгы ачыкланган көннән алып, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеш кодексының 55.32 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән капитал төзелеш объектларын, дәүләт учреждениесеннән яисә жирле

үзидарэ органыннан территориаль зонага карата шундый корылма урнашкан, жир кишэрлеклэреннэн һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрен, мондый корылмаларның рөхсәт ителгән файдалану төренә һәм параметрларына туры килә торган рөхсәт ителгән капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрларын, әлеге корылманы карау нәтижәлэреннэн тыш, жирле үзидарэ органына үз-үзен канәгатьлэндерү турында законлы карар биргән очракта, әлеге корылманы карау очракларыннан тыш, таләплэргә туры китерү рөхсәт ителми.

8. Әлеге статьяның 2 өлешендәге 3 - 5 пунктларында каралган очрақларда дәүләт хақимияте башкарма органы яисә жирле үзидарэ органы территориялэрдән, мәдәни мирас объектлары территориялэреннэн файдалануның махсус шартлары булган зоналарны урнаштыруга, федераль әһәмияттәге тарихи жирлеклэр, региональ әһәмияттәге тарихи жирлеклэр территориялэре чиклэрен раслауга вәкаләтле орган вәкаләтле затка жирлэрдән файдалану һәм территориялэрдән, мәдәни мирас объектлары территориялэреннэн, федераль әһәмияттәге тарихи жирлеклэр территориялэреннэн, региональ әһәмияттәге тарихи жирлеклэр территориялэреннэн файдалануның махсус шартлары булган зоналар чиклэрен аерып алу, мондый зоналар, территориялэр чиклэрендә жир кишэрлеклэреннэн һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануның чикләнүен билгеләү турындагы таләпне жибэрә.

9. Әлеге статьяның 8 өлешендә каралган таләплэр кергән очракта, территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар барлыкка килү турында, мәдәни мирас объекты территориясе чиклэре турында йә әлеге статьяның 2 өлешендәге 3 - 5 пунктларында каралган нигезлэрне ачыкланган көннэн алып, жирлэрдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэлэренә үзгэрешлэр кертү өчен вәкаләтле зат жирлэрдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэлэренә үзгэрешлэр кертүне мондый таләп нигезендә төгәлләштерү юлы белән тәэмин итэргә тиеш. Шул ук вакытта әлеге статьяның 8 өлешендә каралган таләп нигезендә аларны төгәлләштерү максатларында жирлэрдән файдалану һәм төзелеш кагыйдэлэренә үзгэрешлэр раслау таләп ителми.

10. Федераль әһәмияттәге мәдәни мирас объектларыннан, федераль әһәмияттәге тарихи жирлеклэр территориялэреннэн, региональ әһәмияттәге тарихи жирлеклэр территориялэреннэн файдалануның махсус шартлары булган зоналар чиклэрен сайлап алу, мондый зоналар, территориялэр чиклэрендә жир кишэрлеклэреннэн һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануның чикләнгән булуын билгеләү, әлеге статьяның 8 өлешендә каралган таләп кергән көннэн алып алты айдан артмаска тиеш, территориядән файдалануның махсус шартлары булган зонаның, мәдәни мирас объекты территориясе чиклэре турында белешмэлэрне билгеләү, үзгэртү яисә туктату турында йә жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдэлэренә үзгэрешлэр кертү өчен әлеге статьяның 2 өлешендәге 3 - 5 пунктларында каралган нигезлэмэлэр ачыкланган көннэн алып алты айдан арта алмый.

VII БҮЛЕК. Жирдөн файдалануның һәм төзелешнең башка мәсьәләләрен жайга салу турында нигезләмәләр

21 статья. Территориаль зоналар чикләре турында мәгълүматны күчәмсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертү

1. Территориаль зоналар чикләре турындагы мәгълүматларны күчәмсез милекнең Бердәм дәүләт реестрына кертү кагыйдәләре «Күчәмсез милекне дәүләт теркәвенә алу турында» 2015 елның 13 июлендәге 218-ФЗ номерлы Федераль законның 32, 34 статьялары нигезләмәләре белән билгеләнә.

2. Әлеге Кагыйдәләр нигезендә территориаль зоналар, торак пунктларның яки муниципаль берәмлекләренең Бердәм дәүләт күчәмсез милек реестрындагы жир кишәрлекләре чикләрен билгеләүдә хата жибәрүләрен исәпкә алып билгеләнә.

Бердәм дәүләт күчәмсез мөлкәт реестрында белешмәләре булмаган торак пунктлар чикләренә карата аларның чикләрен билгеләүдәге хаталар исәпкә алынмый.

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
САБА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
“ИШТУГАН АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ”
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӨМЛЕГЕНЕҢ

**ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ
ТӨЗЕЛЭШ КАГЫЙДӘЛӘРЕ**

2 Том

ШӘһӘР ТӨЗЕЛЭШЕН ЗОНАЛАШТЫРУ КАРТАЛАРЫ
ШӘһӘР ТӨЗЕЛЭШЕ РЕГЛАМЕНТЛАРЫ

2021 ел

ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗЕЛЭШ КАГЫЙДӘЛӘРЕ ДОКУМЕНТЛАРЫ СОСТАВЫ

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы «Иштуган авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре документлары составына түбәндәгеләр керә:

Кереш.

1. Составтагы текст өлеше:

1 Том. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен куллану һәм аңа үзгәрешләр кертү тәртибе;

2 Том. Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары. Шәһәр төзелеше регламентлары.

2. Составтагы график өлеш:

- Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар,

- Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар.

3. Кушымта:

- Территориаль зоналар чикләре турындагы белешмәләр.

ЭЧТӨЛӨК

II кисәк. ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЭШЕН ЗОНАЛАШТЫРУ КАРТАЛАРЫ	30
VIII БҮЛӨК. Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары	30
22 статья. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар	30
23 статья. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар	33
24 статья. Территориаль зоналар чикләре турында белешмәләр	33
III бүлек ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЭШЕ РЕГЛАМЕНТЛАРЫ	35
IX БҮЛӨК. Шәһәр төзелеше регламентлары	35
25 статья. Шәһәр төзелеше регламенты составы	35
26 статья. Территориаль зоналарның шәһәр төзелеше регламентлары	37
26.1. Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре	37
26.2. Шәхси торак төзелеше зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (Ж1).....	39
26.3. Күпфункцияле ижтимагый-эшлекле зоналарның (ОД) шәһәр төзелеше регламенты	42
26.4. V класслы куркынычлык житештерү һәм склад объектлары зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (П4).....	45
26.5. V класслы куркынычлык житештерү һәм склад объектлары зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (П4.1).....	46
26.6. Авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (СХ2)	47
26.7. Авыл хужалыгы файдалануындагы зоналарның шәһәр төзелеше регламенты (СХ3)	50
26.8. Рекреацион билгеләнештәге зоналарның шәһәр төзелеше регламенты (Р2.1)	51
26.9. Зиратлар урнаштыру зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (СН1).....	53
27 статья. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган жирләр	54
28 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнмәгән жирләр	54
29 статья. Жирләрдән фактта яисә планлаштырылган файдалану территорияләре.....	55
X БҮЛӨК. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү	57
30 статья. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү	57
30.1. Гомуми нигезләмәләр	57
30.2. Су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары	58
30.3. Су саклау зоналары, жир өсте су объектларының яр бие саклау полосалары	59
30.4. Электр челтәре хужалыгы объектларының сак зоналары	61
30.5. Газ бүлү челтәрләренә сак зоналары	62
30.6. Сак зоналары һәм магистраль торбаүткәргечләрдән минималь ераклык зоналары	63
30.7. Предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары	63
31 статья. Махсус сакланылучы табигать территорияләре чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү	66
32 статья. Мәдәни мирас объектларын саклау шартлары буенча жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү.....	66
XI БҮЛӨК. Территорияне коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән минималь рөхсәт ителгән дәрәжәдә тәэмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәжәдә үтемле булу дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре.....	67

II кискэк. ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕН ЗОНАЛАШТЫРУ КАРТАЛАРЫ

VIII БҮЛЕК. Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары

22 статья. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар

1. «Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар» әлеге Кагыйдәләрнең аерылгысыз өлеше булып тора.

Әлеге картада билгеләнгән территориаль зоналарның чикләре һәм аларның код билгеләмәләре - территориаль зонаның төре индексы һәм билгеләнгән территориаль зонаның номеры күрсәтелгән.

Территориаль зоналарның чикләре әлеге Кагыйдәләрнең 9 статьясындагы 1 Томы нигезләмәләре нигезендә билгеләнгән.

2. Территория зоналарының һәр төре өчен әлеге Кагыйдәләр белән шәһәр төзелешен регламенты билгеләнә, ул бер төрдәге билгеләнгән барлык территориаль зоналарга карата эш итә.

Территориаль зоналар төрләрен билгеләү өчен түбәндәге исемнәр һәм шартлы билгеләр (индекслар) кулланыла:

Территория зонасы төренең индексы	Территория зонасы төренең аталышы
Ж1	Шәхси торак төзелешен зонасы (Ж1)
ОД	Күпфункцияле ижтимагый-эшлекле зона (ОД)
П4	V класслы куркынычлык житештерү һәм склад объектлары зонасы (П4)
П4.1	V класслы куркынычлык житештерү һәм склад объектлары зонасы (П4.1)
СХ2	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зонасы (СХ2)
СН1	Зиратлар урнаштыру зонасы (СН1)

Территориаль зонаның төрен билгеләү өчен аның атамасын яки номерын әлеге кагыйдәләр кысаларында куллану тигез.

Төп хәрәфле яки хәрәф-санлы индексны, нокта билгесе һәм өстәмә санны үз эченә алган территориаль зоналар төрләре (мәсәлән, ПЗ.1) төп индекс белән билгеләнә торган территориаль зонаның төп төре төрләре булып тора. Территориаль зоналарның мондый төрләре өчен аерым шәһәр төзелешен регламентлары билгеләнә, алар жир кишәрлекләреннән һәм төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен, рөхсәт ителгән төзелешендә чикле параметрларын, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү өлешендә территориаль зонаның төп төренең шәһәр төзелешен регламентыннан аерылалар.

3. Билгеләнгән территориаль зоналарны идентификацияләү өчен территориаль зонаның номеры һәм исеме кулланыла. Билгеләнгән территориаль зона исеме түгәрәк жәяләп эчендә төзелгән территориаль зона төре индексын һәм билгеләнгән территориаль зона номерларын үз эченә алган территория зонасы төре исемнән тора.

Территория зонасы индексы территориаль зона төренең индексна туры килә. Территория зоналарына карата әлеге Кагыйдәләр кысаларында «территориаль зона индексы» һәм «территориаль зона төре индексы» терминнарын куллану бер мәгънәгә ия. Бер үк төрле индекс булган барлык территориаль зоналар өчен гомуми шәһәр төзелешен регламенты гамәлдә.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында түбәндәге территориаль зоналарның чикләре билгеләнгән:

Зона номеры	Зона индексы	Атамасы атамасы	Зонаның урнашу урыны
1-1	Ж1	1-1 номерлы шәхси торак төзелеше зонасы (Ж1)	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе
1-2	ОД	1-2 номерлы күпфункцияле ижтимагый-эшлекле зона (ОД)	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе
1-3	П4	1-3 номерлы V класслы куркынычлык житештерү һәм склад объектлары зонасы (П4)	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе
1-4	П4.1	1-4 номерлы V класслы куркынычлык житештерү һәм склад объектлары зонасы (П4.1)	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе
1-5	СХ2	1-5 номерлы авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зонасы (СХ2)	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе
1-6	СН1	1-6 номерлы зиратлар урнаштыру зонасы (СН1)	Иштуган тимер юл аерылышы бистәсе

Территория зонасын билгеләү өчен әлеге Кагыйдәләр кысаларында аның исеме мен яисә номерын куллану бертөрле мәгънәгә ия.

4. Билгеләнгән территорияль зоналарның чикләре чикләренң бер яисә аннан да күбрәк контурларыннан торырга мөмкин.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында бер үк төрле индекс һәм территорияль зона номеры булган территорияль зоналарның чикләре контурлары бер күпконтурлы территорияль зонага керә.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында бер үк индекс булган территорияль зоналарның чикләре контурлары, әмма территорияль зоналарның төрле номерлары бер төрдәге төрле территорияль зоналарга керә.

5. Мәжбүри тәртиптә чикләр һәм шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнә торган территорияль зоналардан тыш, шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында шулай ук түбәндәгеләр күрсәтелде:

- шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган жирләр;
- шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләр;
- барлык жир кишәрлегенә карата билгеләнгән территория зонасы регламенты нигезендә жирләрдән (жир кишәрлегенән яисә аның өлешенән) фактта яисә планлаштырылган файдалану территорияләре.

Күрсәтелгән жирләр һәм территорияләр өчен түбәндәге исемнәр һәм шартлы текст тамгалары (индекслар) кулланыла:

1) Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган жирләр

Индекс	Атамасы
ЛО	Линияле объектларны урнаштыру өчен билгеләнгән жир кишәрлекләре

2) Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләр

Индекс	Атамасы
ЛФ	Урман фонды жирләре
ВО	Өслек сулары белән капланган жирләр

3) Жирләрдән фактта яисә планлаштырыла торган файдалану территорияләре

Индекс	Атамасы
СХ3-Ф	СХ3 зонасы регламенты нигезендә жирләрдән фактик файдалану территориясе
Р2.1-П	Р2.1 зонасы регламенты нигезендә жирләрдән планлаштырылган файдалану территориясе

Күрсәтелгән жирләр һәм территорияләр территорияль зоналар булып тормый, әлеге жирләр һәм территорияләр чикләре турында белешмәләр әзерләнгән һәм күчәмсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертелми.

6. Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында мәжбүри тәртиптә мондый эшчәнлекне гамәлгә ашыру планлаштырылган очракта территорияне үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территорияләр билгеләнә. Мондый территорияләрнең чикләре бер яки берничә территориаль зона чикләрендә билгеләнә.

Чикләрендә территорияне комплекслы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру каралган территорияләр «Иштуган авыл жирлеген» муниципаль берәмлегенә чикләрендә ачыкланмаган, шуңа бәйле рәвештә әлегә Кагыйдәләр материалларында чагылдырылмаган.

23 статья. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар

1. «Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар» әлеге Кагыйдәләрнең аерылгысыз өлеше булып тора.

Бу картада территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чикләре чагылдырылды, алар Россия Федерациясә законнары нигезендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануга өстәмә чикләүләр кертәләр.

2. Әлеге Томның 30 статьясындагы 30.1 өлеше нигезләмәләре нигезендә, әлеге Зона кагыйдәләре кысаларында территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар өч төргә бүленә: билгеләнгән, билгеләнүгә планлаштырыла торган, юнәлешле.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында билгеләнгән һәм территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чикләре генә күрсәтелә.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында территориядән файдалануның махсус шартлары булган ориентлашу зоналары чикләре чагылдырылмый, чөнки алар жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү өлешендә юридик көчкә ия түгел. Әлеге зоналарның якынча чикләре жирлекнең генераль планы нигезләү материаллары составына керә торган генераль планы карталарында чагылдырылырга мөмкин.

Территориядән файдалануның махсус шартлары булган шәһәр төзелешен зоналаштыруны картадан алу мәгълүмати-белешмә характерда була. Территориянең махсус шартлары планлаштырылган зоналар чикләрендә тулысынча яисә өлешчә урнашкан жир кишәрлекләре хокукы бирүчеләр мондый зоналар өчен билгеләнгән чикләүләрнең гамәлдә булуын суд тәртибендә дөгъваларга хокуклы.

2. Билгеләнгән яисә планлаштырыла торган, характеристикалары күрсәтелгән зоналар чикләрендә тулысынча яисә өлешчә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә тулысынча яисә өлешчә урнашкан жир кишәрлекләре һәм капиталъ төзелеш объектлары әлеге Кагыйдәләргә туры килми.

3. Күрсәтелгән картада территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләреннән тыш, махсус сакланылучы табигать территорияләре, мәдәни мирас объектлары территорияләре, ачыкланган мәдәни мирас объектлары, мәдәни мирас объектлары билгеләренә ия объектлар чикләре; тарихи жирлекләр территорияләре чикләре чагылдырылырга мөмкин.

24 статья. Территориаль зоналар чикләре турында белешмәләр

1. Әлеге Кагыйдәләргә мәжбүри кушымта итеп билгеләнгән территориаль зоналар чикләре урынының график тасвирламасы булган билгеләнгән территориаль зоналар чикләре турында белешмәләр, күчемсез мөлкәтнең Бердәм дәүләт реестрын алып бару өчен файдаланыла торган координаталар системасында әлеге чикләрнең характерлы нокталары координаталары исемлегә була.

Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә жирлекнең жирле үзидарә органнары шулай ук территориаль зоналар чикләре урынының текст тасвирламасын эзерләргә хокуклы. Әлеге Кагыйдәләр проектың эшләү кысаларында территориаль зоналар чикләре урынының текст тасвирламасы эзерләнмәгән һәм территориаль зоналар чикләре турындагы белешмәләргә кертелмәгән.

2. Территория зоналары чикләре турындагы белешмәләр түбәндәгеләр рәвешендә бирелә:

1) Россия Федерациясә Икътисадый үсеш министрлығының 2018 елның 23 декабрәдәгә 650 номерлы боерыгы белән расланган «Торак пунктлар, территориаль зоналар, махсус сакланылучы табигать территорияләре, территорияләрдән, территориядән

файдалануның махсус шартлары булган зоналар урнашу урынының график тасвирламасы» нигезендә әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән жирлекнең территориаль зоналары чикләре турында белешмәләр булган PDF форматындагы электрон документ;

2) территориаль зоналар чикләре турында мәгълүматны күчәмсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертү өчен кирәкле XML форматындагы электрон документлар рәвешендә.

III бүлек ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЭШЕ РЕГЛАМЕНТЛАРЫ

IX БҮЛЕК. Шәһәр төзелеше регламентлары

25 статья. Шәһәр төзелеше регламенты составы

1. Шәһәр төзелеше Регламенты тарафыннан жир кишәрлекләренәң хокукий режимы, жир кишәрлекләре өслеге астында булган һәм аларны төзү һәм алга таба капитал төзелеш объектларын эксплуатацияләү процессында кулланыла торган барлык жир кишәрлекләренәң хокукий режимы билгеләнә.

2. Шәһәр төзелеше регламентлары түбәндәгеләрне исәпкә алып билгеләнде:

1) территориаль зона чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан фактта файдалануны;

2) жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан гамәлдәге һәм планлаштырыла торган файдалануның төрле төрләренәң бер территориаль зонасы чикләрендә яраштыру мөмкинлекләре;

3) функциональ зоналар һәм аларның генераль план белән билгеләнгән планлаштырыла торган үсеш характеристикалары;

4) территориаль зоналар төрләре;

5) мәдәни мирас объектларын, шулай ук махсус сакланылучы табигать территорияләрен, башка табигать объектларын саклау таләпләре.

3. Шәһәр төзелеше регламентының гамәлдә булуы шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында билгеләнгән территориаль зона чикләрендә урнашкан барлык жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларына кагыла.

4. Шәһәр төзелеше регламентының гамәлдә булуы түбәндәге жир кишәрлекләренә кагылмый:

1) Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренәң) бердәм дәүләт реестрына кертелгән ядкарьләр һәм ансамбльләр территорияләре чикләрендә, шулай ук мәдәни мирас объектлары ачыкланган ядкарьләр яисә ансамбльләр территорияләре чикләрендә;

2) гомуми файдаланудагы территорияләр чикләрендә;

3) линия объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән һәм/яисә линия объектлары белән мәшгуль булган объектлар;

4) файдалы казылмалар чыгару өчен бирелгән.

5. Шәһәр төзелеше регламентлары урман фонды жирләре, өске сулар белән капланган жирләр, запас жирләре, махсус сакланыла торган табигать территорияләре (дәвалау-савыктыру урыннары һәм курортлары жирләреннән тыш), авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр, махсус икътисадый зоналар һәм алгарышлы социаль-икътисадый үсеш территорияләре чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләре составындагы авыл хужалыгы жирләре өчен билгеләнмәгән.

6. Тиешле территориаль зона чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларына карата шәһәр төзелеше регламентында түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре;

2) жир кишәрлекләренәң иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнәң, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнәң иң чик параметрлары;

3) Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү;

4) шәһәр төзелеше регламенты билгеләнә торган территория зонасы чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру каралган очракта, территориянәң коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин

ителешенең мөмкин булган минималь күрсәткечләренең һәм күрсәтелгән объектларның халык өчен территорияль уңайлылык дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре өстәмә рәвештә күрсәтелә.

7. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән төп төрләрен билгеләү һәр территорияль зонага карата мәжбүри кулланылырга тиеш, аңа карата шәһәр төзелеше регламенты билгеләнә.

8. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның барлык төрләре жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән төп төрләренә карата өстәмә буларак кына рөхсәт ителә һәм алар белән бергә гамәлгә ашырыла. Төп яки шартлы рөхсәт ителгән төр урынына рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрен куллану рөхсәт ителми.

9. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән бер төрен үзгәртү, әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән тәртиптә техник регламентлар таләпләрен үтәгән очракта, шәһәр төзелеше регламенты нигезендә гамәлгә ашырыла.

10. Дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрдән, дәүләт һәм муниципаль унитар предприятиеләрдән тыш, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм ярдәмчел төрләре жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларына хокук ияләре тарафыннан өстәмә рөхсәтләрдән һәм килештерүләрдән башка мөстәкыйль рәвештә сайлана.

11. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексының 39 статьясы нигезендә әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

12. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү турындагы карарлар федераль законнар нигезендә мондый файдалануның башка төренә кабул ителә.

13. Линияле объектларны (гомуми файдаланудагы федераль һәм региональ әһәмиятле автомобиль юлларыннан һәм гомуми файдаланудагы тимер юллардан тыш) урнаштыру, саклагыч корылмаларны (утыртмаларны), мелиорация объектларын, антенна-мачта корылмаларын, мәгълүмат һәм геодезик тамгаларны урнаштыру теләсә кайсы территорияль зонада рөхсәт ителгән файдалануның рөхсәт ителгән төрләре исемлегендә күрсәтелмичә генә рөхсәт ителә.

14. Жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану төрләре Росреестрның 2020 елның 10 октябрендәге П/0412 номерлы боерыгы белән расланган жир кишәрлекләреннән файдалануның рөхсәт ителгән төрләре классификаторы (алга таба - Классификатор) нигезендә билгеләнә. Күрсәтелгән классификаторда рөхсәт ителгән файдалану төрләре атамалары, аларның кодлары (санлы билгеләре) һәм жир кишәрлегеннән рөхсәт ителгән файдалану төрен тасвирлау бар. Жир кишәрлегеннән рөхсәт ителгән файдалану төренең текстлы исеме һәм аның коды (санлы билгеләнеше) бертөрле булып тора.

15. Жир кишәрлекләренең чик (минималь һәм (яки) максималь) күләме һәм рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрлары түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) жир кишәрлекләренең иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре, шул исәптән аларның майданы;

2) катларның чикле саны һәм биналарның, корылмаларның чикле биеклеге;

3) жир кишәрлеге чикләрендә төзелеш алып баруның максималь проценты, ул жир кишәрлегенең бөтен майданына төзелеп бетәргә мөмкин булган суммар майданы нисбәте буларак билгеләнә;

4) биналарны, төзелешләрне, корылмаларны мөмкин кадәр урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлекләре чикләреннән минималь чигенүләр, яқында биналар, корылмалар төзү тыела.

16. Жир кишәрлекләренен чик (минималь һәм (яки) максималь) күләме һәм рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрлары кагыйдәләр жыелмасы, техник регламентлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары, санитар кагыйдәләр белән чик параметрларга карата катгый таләпләр каралмаган очрақларда кулланыла.

17. Жир кишәрлегенен минималь күләменә (мәйданына) чикләүләр бер хокукка ия булган файдалануның бер төре булган чиктәш жир кишәрлекләренә кагылмый.

18. Бинаның беренче катларында барлык өске катлар да бар, шул исәптән мансард катлары да, шулай ук цоколь катның өске өлеше планлаштырылган билге дәрәжәсеннән кимендә 2 метрга югарырак күтәрелсә.

18.1. Классификатор коды белән рөхсәт ителгән куллану төре өчен корылмаларның (антенна-мачта) иң чик биеклегенә билгеләнергә тиеш түгел.

19. Жир кишәрлеген төзүнең максималь проценты жир кишәрлегендә урнашкан барлык биналар һәм корылмалар, яссы корылмалардан тыш, һәм капитал төзелеш объектларының яисә аларның жир өсте өслегендә булган өлешләренен (объектның жир асты өлеше) мәйданын исәпкә ала.

20. Территориаль зоналар чикләрендә рөхсәт ителгән жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын куллануның бер үк төрләре белән, әмма жир кишәрлекләренен төрле чик (минималь һәм (яки) максималь) күләме һәм рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын үзгәртеп коруның иң чик параметрлары белән һәм мондый күләмнәр һәм параметрлар белән яраштырылган зоналар билгеләнергә мөмкин.

26 статья. Территориаль зоналарның шәһәр төзелеше регламентлары

Шәһәр төзелеше регламентлары территориаль зонаның һәр төренә карата билгеләнә. Территория зонасының һәр төренен шәһәр төзелеше регламентының гамәли көче әлегә төрдәге барлык билгеләнгән территориаль зоналарга кагыла.

26.1. Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның барлык төрләре жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның төп һәм шартлы рөхсәт ителгән төрләренә карата өстәмә буларак кына рөхсәт ителә һәм алар белән бергә гамәлгә ашырыла. Рөхсәт ителгән куллануның өстәмә төрен бары тик төп яки шартлы рөхсәт ителгән төргә өстәмә рәвештә генә сайларга мөмкин, аны төп яки шартлы рөхсәт ителгән төр урынына билгеләргә ярамый.

Жир участкаларының иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре, шулай ук рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре өчен жир кишәрлекләре чикләреннән минималь чигенүләр күрсәтелми, чөнки алар файдалануның төп яисә шартлы рөхсәт ителгән төре белән билгеләнә.

Шәһәр төзелеше регламентында әлегә төр классификаторда тасвирламасы нигезендә конкрет төп яки шартлы рәвештә рөхсәт ителгән төр өчен рөхсәт ителгән өстәмә куллану төрләре күрсәтелми.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның өстәмә төрләре; төп яки шартлы рәвештә рөхсәт ителгән төр кодлары, алар өчен ярдәмче куллану төре билгеләнә, ярдәмче төрләр өчен рөхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төре коды	Рөхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төре исеме	Куллануның ярдәмче төре билгеләнә торган төп һәм шартлы рөхсәт ителгән төрләр коды	Рөхсәт ителгән төзелеш һәм капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары	
			катларның чик саны, төзелешнең чик биеклегенә	Төзелешнең максималь проценты
1.15	Авыл хужалыгы продукциясен саклау һәм эшкәртү	1.8, 1.9, 1.10, 1.11, 1.12, 1.13	н.у.	н.у.
1.18	Авыл хужалыгы житештерүен тәмин итү	1.8, 1.9, 1.10, 1.11, 1.12, 1.13	н.у.	н.у.
1.19	Печән чабу	1.8	0	н.у.
1.20	Авыл хужалыгы хайваннарын көтү	1.8	0	н.у.
2.7.1	Автотранспортны саклау	2.1.1; 2.5; 2.6; 4.1	1 кат, 5 м	20%
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	1.7-1.18; 2.1.1; 2.4-2.5; 2.7.1	н.у.	н.у.
3.2.4	Тулай торак	3.5.2, 6.12	н.у.	н.у.
3.3	Көнкүреш хезмәте	2.5; 2.6; 3.2.4	н.у.	н.у.
3.6.1	Мәдәни-ял итү эшчәнлегенә объектлары	3.6.2	н.у.	н.у.
3.10.1	Амбулатор ветеринария хезмәте күрсәтү	1.8, 1.9, 1.10, 1.11	н.у.	н.у.
4.4	Кибетләр	3.4.1, 3.4.2, 3.10.1, 4.8.1, 5.2.1, 6.4, 6.9, 7.6, 9.2.1, 12.1	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	4.3, 4.4, 4.7, 4.8.1, 5.2.1, 7.6, 9.2.1	н.у.	н.у.
4.9	Хезмәт гаражлары	3.1, 3.1.2, 3.4.2, 3.8, 3.8.1, 3.9.2, 3.9.3, 4.1, 4.8.1	н.у.	н.у.
4.9.1.3	Автомобиль юу урыннары	4.9, 4.9.1.1, 4.9.1.4	2 кат, 10 метр	н.у.
4.9.1.4	Автомобильләрне ремонтлау	4.9.1.1, 4.9.1.3	2 кат, 10 метр	н.у.
5.1.3	Спорт белән шөгыльләнү өчен мәйданчыклар	3.6.2, 5.2.1, 9.2.1	0	н.у.
5.4	Кече суднолар өчен причаллар	3.6.2, 5.2.1, 9.2.1	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	9.2.1	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	1.13	н.у.	н.у.

26.2. Шәхси торак төзелеше зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (Ж1)

Шәхси торак төзелеше зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (Ж1) әлеге Кагыйдәләр билгеләгән Ж1 индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Шәхси торак төзелеш зоналары түбәндәгеләрне урнаштыру өчен билгеләнгән:

- индивидуаль торак төзелеше һәм шәхси ярдәмче хужалык алып бару өчен билгеләнгән шәхси жир кишәрлекләре белән аерым торучы торак йортлар;

- блокланган торак йортлар;

- аз катлы торак йортлар (дүрт катка кадәр, мансардны да кертеп).

Торак зоналарда аерым торучы, төзелгән яки төзелгән социаль һәм коммуналь-көнкүреш объектлары, сәламәтлек саклау объектлары, мәктәпкәчә, башлангыч гомуми һәм урта гомуми белем бирү объектлары, дини биналар, автомобиль транспорты тукталышлары, гараж билгеләнеше объектлары, гражданныр яшәү белән бәйлә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясамый торган объектлар урнаштыру рөхсәт ителә. Торак зоналар составына шулай ук бакчачылыкны алып бару өчен билгеләнгән территорияләр дә кертелергә мөмкин.

Жир кишәрлекләре барлыкка килгәндә (шул исәптән, бүләшү яки бүләп бирү юлы белән), кодлар белән рөхсәт ителгән файдалану төрләре 2.1, 2.2, 2.3 (блоклар саны икәдән артмаган) фронт буйлап жир кишәрлегенә минималь киңлеге 25 метрдан да ким булмаган тиеш; код өчен 2.3, шул исәптән блоклар белән икәдән артык - 15 метрдан артмаска тиеш.

2.1, 2.2, 2.3 кодлары белән рөхсәт ителгән куллану төрләре өчен иң чик катлар саны һәм иң чик биеклегенә төп Биналарга һәм корылмаларга карата билгеләнә. Ярдәмче корылмаларның максималь биеклегенә-яксы түбәнәң өскә өлешенә кадәр 3,5 м, кыска түбәнәң өлешенә кадәр 4,5 м.

6.8. кодлы рөхсәт ителгән файдалану төре өчен (антенна-мачта корылмалары) 2.1, 2.1, 2.2, 2.3, 3.5.1, 3.5.2 кодлы рөхсәт ителгән куллану төрләре булган жир кишәрлекләре чикләренә кадәр 50 метрдан да ким булмаган ара .

Рөхсәт ителгән куллану төрләре булган жәмәгәт биналары өчен түбә белән 4.0-4.10 кодларында каралган, түбәнәң карнизы чыгышы 0,5 метрдан артып киткән очракта, күрше жир участкаларының чикләренә кадәр минималь ара-түбә карнизыннан 1 метр.

Шәхси торак төзелеше өчен түбәндәге ераклыктарны алырга кирәк:

- участокның чигеннән торак йорт стенасына кадәр - кимендә 3 метр, урам ягыннан (юл йөрү) - кимендә 5 метр;

- участокның чикләреннән алып хужалык корылмаларына кадәр кимендә 1 метр, урам ягыннан (юл йөрү) - 5 метрдан да ким булмаган; түбәле корылмалар өчен әлеге аралар түбәнәң карнизы 0,5 метрдан артса, түбәнәң карнизыннан үлчәнә;

- бәдрәфтән, тирес складлау майданчыктарыннан, чүп-чар чокрыннан, чистарту корылмаларыннан, терлекләренә тоту өчен хужалык корылмаларыннан алып күрше торак бина стеналарына кадәр кимендә 10 метрга кадәр;

- торак бина тәрәзәләреннән алып күрше участка урнашкан хужалык корылмаларына кадәр - кимендә 10 метр, автотранспортны саклау өчен корылмаларга кадәр (гараж) - кимендә 4 метр;

- үзәкләштерелгән канализация булмаганда бәдрәфтән су белән тәэмин итү чыганагына кадәр ара (көе) - 25 метрдан да ким түгел.

Блокланган һәм аз катлы торак төзелеше өчен түбәндәге ераклыктарны алырга кирәк:

- участокның чигеннән торак йорт стенасына кадәр - кимендә 3 метр, урам ягыннан (юл йөрү) - 2.3 коды өчен кимендә 5 метр;

- 2-3 кат биеклектәге торак биналарның озын яклары арасында: 15 м дан да ким булмаган; 4 кат: 20 м дан да ким булмаган (көнкүреш өзеклекләре);

- шул ук биналарның озын яклары һәм торчалары белән торак бүлмәләренәң тәрәзәләре арасында- 10 метрдан да ким булмаган

Гомуми файдаланудагы майданчыклар торак һәм ижтимагый биналардан түбәндәге ераклыкта урнаштырылырга тиеш:

- балаларга уйнау өчен жир торак биналарга кадәр - 12 м;
- өлкән яшьтәге халыкның ялы өчен - 10 м;
- автомобиль кую өчен - 10 м;
- спорт белән шөгыльләнү өчен 10 метрдан 40 метрга кадәр;
- хужалык максатлары өчен - 20 м;
- калдыклар өчен контейнерлы майданчыклар - 20 метрдан 100 метрга кадәр.

Автомобиль транспортын саклау урыннарыннан тыш, урамнар ягыннан өстәмә корылмаларын урнаштыру рөхсәт ителми.

Рөхсәт ителгән файдалану төрләре өчен киртэләрнең максималь биеклегенә 2.1, 2.2 кодлар белән - 2 м, 2.1.1, 2.3 кодлар белән - 1.5 м. Чиктәш участоклар арасындагы киртэләр материалы һәм тибы, аерым алганда, бакчалар биләп торган өлешендә - ябык түгел, челтәрсыман, кояшны нурларын үткәрүче.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төре		Жир кишәрлекләренең иң чик күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары			
Код	Атамасы	жир участогы күләме, кв м.	катлар саны / төзелеш биеклегенә	Төзелешнең максималь проценты	жир кишәрлегеннән минималь чигенүләр, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
2.1	Шәхси торак төзелеше өчен	мин - 1000 макс - 2500	3 кат/18 м	50 %	5/3
2.2	Шәхси ярдәмче хужалык алып бару өчен (йорт янындагы жир кишәрлегенә)	мин - 1000 макс - 2500	3 кат/18 м	40 %	5/3
2.3	Блоклы торак төзелеше	мин - 1000 макс - 2500	3 кат/18 м	60 %	5/3
3.4.1	Амбулатор-поликлиника хезмәте күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.5.1	Мәктәпкәчә, башлангыч һәм урта гомуми белем бирү	н.у.	н.у.	н.у.	10/н.у.
3.8	Ижтимагый идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.8.1	Дәүләт идарәсе	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.3	Спорт белән шөгыльләнү өчен майданчыклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.3	Тарихи-мәдәни эшчәнлек	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре					

1.5	Бакчачылык	мин. - н.у.макс. - 3000	0/0	0 %	н.у.
2.1.1	Азкатлы күпфатирлы торак төзелеше	мин. - 500 макс. - н.у.	4 кат (мансардны да кертеп)/ 20 м	75%	н.у.
2.7	Торак төзелешенә хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	1 кат/5 м	н.у.	н.у.
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәмин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.1	Социаль хезмәт күрсәтү йортлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.2	Халыкка социаль ярдәм күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.3	Элемтә хезмәтләре күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.4	Тулай торак	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.3	Көнкүреш хезмәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.6.1	Мәдәни-ял итү эшчәнлегә объектлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7	Дини куллану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.1	Дини йолаларны гамәлгә ашыру	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.2	Дини идарә һәм мэгариф	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәге эшчәнлекне тәмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.10.1	Амбулатор ветеринария хезмәте күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.1	Эшлекле идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.4	Кибетләр	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.5	Банк һәм иминият эшчәнлегә	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.7	Кунакханә хезмәте күрсәтү	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.3	Автомобиль юу урыннары	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
4.9.1.4	Автомобильләргә ремонтлау	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
13.1	Бакчачылык алып бару	мин. - н.у.макс. - 3000	0/0	0 %	н.у.

Искәрмәләр.

«Жир кишәрлеге чикләреннән минималь чигенүләр» графасында вакланма аша жир кишәрлегенң урамнары һәм башка якларыннан чигенү күрсәткечләре китерелә.

«н.у.» шартлы кыскаруы белән мэгънәсе билгеләнмэгән параметрлар билгеләнә.

Жир участокларыннан һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның өстәмә төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлегендә, 26 Статъяда, 26.1 пунктта күрсәтелгән таблица нигезендә билгеләнә.

Өлеге статъяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

26.3. Күпфункцияле ижтимагый-эшлекле зоналарның (ОД) шәһәр төзелеше регламенты

Күпфункцияле ижтимагый-эшлекле зоналарның шәһәр төзелеше регламенты әлеге Кагыйдәләр билгеләгән ОД индексы булган территорияль зоналарга кагыла.

Күпфункцияле ижтимагый-эшлекле зоналар мәдәният, сәүдә, сәламәтлек саклау, жәмәгать туклануы, социаль һәм мәдәни-көнкүреш билгеләнешендәге объектлар, эшқуарлык эшчәнлегә, урта һөнәри һәм югары һөнәри белем бирү объектлары, административ, фәнни-тикшеренү учреждениеләре, культ биналары, автомобиль транспорты тукталышлары, эшлекле, финанс билгеләнешендәге объектлар, гражданның тормыш эшчәнлеген тәмин итүгә бәйлә башка объектлар урнаштыру өчен билгеләнгән.

Ижтимагый-эшлекле зоналарда урнаштыру өчен рөхсәт ителгән капитал төзелеш объектлары исемлегенә торак йортлар, блоклы төзелешнең торак йортлары, күпфатирлы йортлар, кунакханәләр, жир асты яки күпкатлы гаражлар кертелергә мөмкин.

Жир кишәрлекләре барлыкка килгәндә (шул исәптән, бүлешү яки бүлеп бирү юлы белән), кодлар белән рөхсәт ителгән файдалану төрләре 2.1, 2.2, 2.3 (блоклар саны икедән артмаган) фронт буйлап жир кишәрлегенә минималь киңлегә 25 метрдан да ким булмашка тиеш; код өчен 2.3, шул исәптән блоклар белән икедән артык - 15 метрдан артмашка тиеш.

2.1, 2.2, 2.3 кодлары белән рөхсәт ителгән куллану төрләре өчен иң чик катлар саны һәм иң чик биеклегә төп Биналарга һәм корылмаларга карата билгеләнә. Ярдәмче корылмаларның максималь биеклегә-яксы түбәнең өске өлешенә кадәр 3,5 м, кыска түбәнең өлешенә кадәр 4,5 м.

6.8. кодлы рөхсәт ителгән файдалану төре өчен (антенна-мачта корылмалары) 2.1, 2.1, 2.2, 2.3, 3.5.1, 3.5.2 кодлы рөхсәт ителгән куллану төрләре булган жир кишәрлекләре чикләренә кадәр 50 метрдан да ким булмаган ара .

Рөхсәт ителгән куллану төрләре булган жәмәгать биналары өчен түбә белән 4.0-4.10 кодларында каралган, түбәнең карнизы чыгышы 0,5 метрдан артып киткән очракта, күрше жир участкаларының чикләренә кадәр минималь ара-түбә карнизыннан 1 метр.

Биналар арасындагы минималь ераклык:

- мәктәпкәчә һәм гомуми белем бирү учреждениеләре өчен кызыл линиядән төп төзелешкә кадәр - 10 м;

- стационары булган дөвалау учреждениеләре өчен кызыл линиядән төп төзелешкә кадәр - 30 м;

- стационары булган дөвалау учреждениесе һәм башка ижтимагый һәм торак биналары арасындагы ераклык кимендә 50 м;

Шәхси торак төзелеш өчен түбәндәге ераклыктарны алырга кирәк:

- участокның чигеннән торак йорт стенасына кадәр - кимендә 3 метр, урам ягыннан (юл йөрү) - кимендә 5 метр;

- участокның чикләреннән алып хужалык корылмаларына кадәр кимендә 1 метр, урам ягыннан (юл йөрү) - 5 метрдан да ким булмаган; түбәле корылмалар өчен әлеге аралар түбәнең карнизы 0,5 метрдан артса, түбәнең карнизыннан үлчәнә;

- бәдрәфтән, тирес складлау мәйданчыктарыннан, чүп-чар чокырыннан, чистарту корылмаларыннан, терлекләргә тоту өчен хужалык корылмаларыннан алып күрше торак бина стеналарына кадәр кимендә 10 метрга кадәр;

- торак бина тәрәзәләреннән алып күрше участка урнашкан хужалык корылмаларына кадәр - кимендә 10 метр, автотранспортны саклау өчен корылмаларга кадәр (гараж) - кимендә 4 метр;

- үзәкләштерелгән канализация булмаганда бәдрәфтән су белән тәмин итү чыганагына кадәр ара (кое) - 25 метрдан да ким түгел.

Блокланган һәм аз катлы торак төзелеш өчен түбәндәге ераклыктарны алырга кирәк:

- участокның чигеннән торак йорт стенасына кадәр - кимендә 3 метр, урам ягыннан (юл йөрү) - 2.3 коды өчен кимендә 5 метр;

- 2-3 кат биеклектәге торак биналарның озын яклары арасында: 15 м дан да ким булмаган; 4 кат: 20 м дан да ким булмаган (көнкүреш өзеклекләре);

- шул ук биналарның озын яклары һәм торчалары белән торак бүлмәләренең тәрәзәләре арасында- 10 метрдан да ким булмаган

Гомуми файдаланудагы майданчыклар торак һәм ижтимагый биналардан түбәндәге ераклыкта урнаштырылырга тиеш:

- балаларга уйнау өчен жир торак биналарга кадәр - 12 м;

- өлкән яшьтәге халыкның ялы өчен - 10 м;

- автомобиль кую өчен - 10 м;

- спорт белән шөгыльләнү өчен 10 метрдан 40 метрга кадәр;

- хужалык максатлары өчен - 20 м;

- калдыклар өчен контейнерлы майданчыклар - 20 метрдан 100 метрга кадәр.

Рөхсәт ителгән файдалану төрләре өчен киртәләренең максималь биекlege 2.1, 2.2 кодлар белән - 2 м, 2.1.1, 2.3 кодлар белән - 1.5 м. Чиктәш участоклар арасындагы киртәләр материалы һәм тибы, аерым алганда, бакчалар биләп торган өлешендә - ябык түгел, челтәрсыман, кояшны нурларын үткәрүче.

Жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең иң чик (минимал һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төре		Жир кишәрлекләренең иң чик күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары			
Код	Атамасы	жир участогы күләме, кв м.	катлар саны / төзелеш биекlege	Төзелешнең максималь проценты	жир кишәрлеге чикләреннән минималь чигенүләр, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
2.7	Торак төзелешенә хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәмин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.2	Халыкка социаль ярдәм күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.3	Элемтә хезмәтләре күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.4	Тулай торак	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.3	Көнкүреш хезмәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.4.1	Амбулатор-поликлиника хезмәте күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.4.2	Стационар медицина хезмәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.5.1	Мәктәпкәчә, башлангыч һәм урта гомуми белем бирү	н.у.	н.у.	н.у.	10/н.у.
3.5.2	Урта һәм югары һөнәри белем	н.у.	н.у.	н.у.	10/н.у.
3.6.1	Мәдәни-ял итү эшчәнлеге объектлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7	Дини куллану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.1	Дини йолаларны гамәлгә ашыру	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.2	Дини идарә һәм мәгариф	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.8	Ижтимагый идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

3.8.1	Дәүләт идарәсе	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.8.2	Вәкиллек эшчәнлеге	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.2	Фәнни тикшеренүләр үткәрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.10.1	Амбулатор ветеринария хезмәте күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.1	Эшлекле идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.4	Кибетләр	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.5	Банк һәм иминият эшчәнлеге	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.7	Кунакханә хезмәте күрсәтү	н.у.	5 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.8.1	Күңел ачу чаралары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.1	Спорт-тамаша чараларын тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.2	Биналарда спорт белән шөгыйльләнүне тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.3	Спорт белән шөгыйльләнү өчен майданчыклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.3	Тарихи-мәдәни эшчәнлек	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре					
2.1	Шәхси торак төзелеше өчен	мин. - 1000 макс. - 2500	3 кат/18 м	50 %	5/3
2.1.1	Азкатлы күпфатирлы торак төзелеше	мин. - 500 макс. - н.у.	4 кат (мансардны да кертәп)/ 20 м	75%	н.у.
2.2	Шәхси ярдәмче хужалык алып бару өчен (йорт янындагы жир кишәрлеге)	мин - 1000 макс - 2500	3 кат/18 м	40 %	5/3
2.3	Блоклы торак төзелеше	мин - 1000 макс - 2500	3 кат/18 м	60 %	5/3
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	1 кат/5 м	н.у.	н.у.
3.2.1	Социаль хезмәт күрсәтү йортлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.4.3	Махсус билгеләнештәге медицина оешмалары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәге эшчәнлекне тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.3	Фәнни сынаулар үткәрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.2	Сәүдә объектлары (сәүдә үзәкләре, сәүдә-күңел ачу үзәкләре (комплекслар)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.3	Базарлар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9	Хезмәт гаражлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

4.9.1.1	Транспорт чараларына ягулык салу	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.2	Юл ялын тээмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.3	Автомобиль юу урыннары	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
4.9.1.4	Автомобильләрне ремонтлау	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
4.10	Күргәзмә-ярминкә эшчәнлеге	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.4	Спорт белән шөгьльләнү өчен жиһазландырылган майданчыклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.5	Су спорты	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.2.2	Пассажирларны йөртү буенча хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.2.3	Транспорт кую урыны гомуми файдаланудагы транспорт	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.4	Һава транспорты	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.6	Урамнан тыш транспорт	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
8.0	Оборонаны һәм куркынычсызлыкны тээмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
8.3	Эчке хокук тәртибен тээмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

Искәрмәләр.

«Жир кишәрлеге чикләреннән минималь чигенүләр» графасында вакланма аша жир кишәрлегенен урамнары һәм башка якларыннан чигенү күрсәткечләре китерелә.

«н.у.» шартлы кыскаруы белән мәгънәсе билгеләнмәгән параметрлар билгеләнә.

Жир участокларыннан һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның өстәмә төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлегендә, 26 Статъяда, 26.1 пунктта күрсәтелгән таблица нигезендә билгеләнә.

Әлеге статъяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

26.4. IV-V класслы куркынычлык житештерү һәм склад объектлары зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (П4)

V класслы куркынычлык житештерү һәм склад объектлары зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (П4) әлеге Кагыйдәләр билгеләгән П4 индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Житештерү зоналары әйләнә-тирә мохиткә йогынты ясауның төрле нормативлары булган житештерү объектларын, склад объектларын урнаштыру, шулай ук техник регламентлар таләпләре нигезендә мондый объектларның санитар-яклау зоналарын билгеләү өчен билгеләнгән.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең ин чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең ин чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төре		Жир кишәрлекләренең иң чик күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары			
Код	Атамасы	жир участогы күләме, кв м.	катлар саны / төзелеш биеклеге	Төзелешнең максималь проценты	жир кишәрлеге чикләреннән минималь чигенүләр, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	1 кат/5 м	н.у.	н.у.
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәмин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.3.	Жиңел сәнәгать	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.4	Азык-төлек сәнәгате	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.6	Төзелеш сәнәгате	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.9	Складлар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.9.1	Склад майданчыклары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре					
н.у.					

Искәрмәләр.

«н.у.» шартлы кыскаруы белән мәгънәсе билгеләнмәгән параметрлар билгеләнә.

Жир участкаларыннан һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның өстәмә төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлегендә, 26 Статъяда, 26.1 пунктта күрсәтелгән таблица нигезендә билгеләнә.

Әлеге статъяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

26.5. V класслы куркынычлык житештерү һәм склад объектлары зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (П4.1)

V класслы куркынычлык житештерү һәм склад объектлары зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (П4.1) әлеге Кагыйдәләр билгеләгән П4.1 индексы булган территорияль зоналарга кагыла.

Житештерү зоналары әйләнә-тирә мохиткә йогынты ясауның төрле нормативлары булган житештерү объектларын, склад объектларын урнаштыру, шулай ук техник регламентлар таләпләре нигезендә мондый объектларның санитар-яклау зоналарын билгеләү өчен билгеләнгән.

Жир кишэрлеклэрэннэн һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрлөрә; жир кишэрлеклэрэннән иң чик (минималъ һәм (яисә) максималъ күләмнәрә һәм рөхсәт ителгән төзелешнән, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләннән иң чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төре		Жир кишэрлеклэрэннән иң чик күләмнәрә һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләннән иң чик параметрлары			
Код	Атамасы	жир участогы күләме, кв м.	катлар саны / төзелеш биеклегә	Төзелешнән максималъ проценты	жир кишэрлегә чиклэрэннән минималъ чигенүләр, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрлөрә					
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	1 кат/5 м	н.у.	н.у.
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәмин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.3	Көнкүреш хезмәте күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.6.1	Мәдәни-ял итү эшчәнлегә объектлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.4.	Кибет	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.5	Банк һәм иминият эшчәнлегә	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
6.3.	Жиңел сәнәгать	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.4	Азык-төлөк сәнәгәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.6	Төзелеш сәнәгәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.9	Складлар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.9.1	Склад мәйданчыклары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишэрлекләрә (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәрә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрлөрә					
н.у.					

26.6. Авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зоналарының шәһәр төзелешә регламенты (СХ2)

Авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зоналарының шәһәр төзелешә регламенты (СХ2) әлегә Кагыйдәләрдә билгеләнгән СХ2 индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зоналары авыл хужалыгы эшчәнлеген

алып бару, фермер хужалыклары, фәнни-тикшеренү, уку һәм авыл хужалыгы житештерүенә бәйле башка максатлар эшчәнлеген тәмин итү өчен, шулай ук аквакультура (балыкчылык), шул исәптән авыл хужалыгы житештерүе өчен кирәкле капитал төзелеш объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең иң чик (минимал һәм (яисә) максимал күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төре		Жир кишәрлекләренен ин чик күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең ин чик параметрлары			
Код	Атамасы	жир участкагының күләме, га	катлар саны / төзелеш биеклегенә	Төзелешнең максималь проценты	жир кишәрлегенә минималь чигенүләргә, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
1.3	Яшелчәчеләк *)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
1.5	Бакчачылык	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
1.8	Терлекчеләк	макс. - 50	н.у.	н.у.	н.у.
1.9	Жәнлекчеләк	макс. - 50	н.у.	н.у.	н.у.
1.10	Кошчылык	макс. - 50	н.у.	н.у.	н.у.
1.11	Дуңгызчылык	макс. - 50	н.у.	н.у.	н.у.
1.12	Умартачылык	макс.- 1	н.у.	10 %	н.у.
1.13	Балыкчылык	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
1.14	Авыл хужалыгын фәнни яктан тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
1.15	Авыл хужалыгы продукциясен саклау һәм эшкәртү	макс. - 10	н.у.	н.у.	н.у.
1.17	Питомниклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
1.18	Авыл хужалыгы житештерүен тәэмин итү	макс. - 10	н.у.	н.у.	н.у.
1.19	Печән чабу	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
1.20	Авыл хужалыгы хайваннарын көтү	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	н.у./5 м	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәге эшчәнлекне тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.10.1	Амбулатор ветеринария хезмәте күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.4	Кибетләр	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.1	Транспорт чараларына ягулык салу	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.3	Автомобиль юу урыннары	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
6.9	Складлар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.9.1	Склад майданчыклары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.12	Фәнни-житештерү эшчәнлегенә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корымалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре					

3.9.2	Фәнни тикшеренүләр үткәрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.3	Фәнни сынаулар үткәрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.10	Күргәзмә-ярминкә эшчәнлегә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.3	Аучылык һәм балыкчылык	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

Искәрмәләр.

*) Капиталь төзелеш объектлары булганда теплицалар кулланып яшелчәчелек.

«н.у.» шартлы кыскаруы белән мәгънәсе билгеләнмәгән параметрлар билгеләнде.

Жир участкаларыннан һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның өстәмә төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлегендә, 26 Статъяда, 26.1 пунктта күрсәтелгән таблица нигезендә билгеләнә.

Өлеге статъяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

26.7. Авыл хужалыгы файдалануындагы зоналарның шәһәр төзелеш регламенты (СХЗ)

Авыл хужалыгы файдалануындагы зоналарның шәһәр төзелеш регламенты (СХЗ) өлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән СХЗ индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Авыл хужалыгы куллану зоналары авыл хужалыгын алып бару, кыр участкаларында шәхси ярдәмчә хужалык алып бару, яшелчәчелек өчен билгеләнгән.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренә иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төре		Жир кишәрлекләренә иң чик күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары			
Код	Атамасы	жир участкасының күләме, га	катлар саны / төзелеш биеклегә	Төзелешнең максималь проценты	жир кишәрлегенә минималь чигенүләр, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
1.2	Бөртекле һәм башка авыл хужалыгы культуралары үстерү	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
1.3	Яшелчәчелек	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
1.4	Яшәү сәләтен күтәрүче дару, чәчәк культураларын үстерү	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
1.5	Бакчачылык	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
1.12	Умартачылык	макс.- 1	н.у.	10 %	н.у.
1.13	Балыкчылык	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
1.14	Авыл хужалыгын фәнни яктан тәэмин итү	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
1.16	Кыр кишәрлекләрендә шәхси ярдәмчә хужалык алып бару	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
1.17	Питомниклар	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
1.19	Печән чабу	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
1.20	Авыл хужалыгы хайваннарын көтү	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

	файдалану				
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корьлмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләрә (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәрә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләрә					
3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәге эшчәнлекне тәмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.3	Аучылык һәм балыкчылык	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.9.1	Склад мәйданчыклары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

Искәрмәләр.

«н.у.» шартлы кыскаруы белән мәгънәсе билгеләнмәгән параметрлар билгеләнә.

Жир участокларыннан һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның өстәмә төрләрә рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләрә өчен IX бүлегендә, 26 Статъяда, 26.1 пунктта күрсәтелгән таблица нигезендә билгеләнә.

Әлеге статъяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләрә нигезендә билгеләнә.

26.8. Рекреацион билгеләнештәге зоналарның шәһәр төзелешә регламенты (P2.1)

Рекреацион билгеләнештәге зоналарның шәһәр төзелешә регламенты (P2.1) әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән P2.1 индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Рекреацион билгеләнештәге зоналар яшел үсентеләрне саклау һәм яңадан торгызу, аларны рациональ файдалануны һәм халыкның ялын оештыру максатларында куллануны тәмин итү өчен билгеләнгән. Шәһәр урманнары, парклар, скверлар, бульварлар, буалар, күлләр булган, әлеге зонага хезмәт күрсәтү белән бәйлә территорияләрне үз эченә ала.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрә; жир кишәрлекләренә иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәрә һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төре		Жир кишәрлекләренен иң чик күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары			
Код	Атамасы	жир участогының күләме, га	катлар саны / төзелеш биеклеге	Төзелешнең максималь проценты	жир кишәрлегенә чикләреннән минималь чигенүләр, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
1.19	Печән чабу	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
1.20	Авыл хужалыгы хайваннарын көтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.6.2	Мәдәният һәм ял парклары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.3	Спорт белән шөгьльләнү өчен майданчыклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.2	Табиғый-танып белү туризмы	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.1	Табиғат территорияләрен саклау	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре					
1.12	Умартачылык	макс.- 1	н.у.	н.у.	н.у.
1.13	Балыкчылык	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
2.4	Күчмә торак	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәмин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.6.1	Мәдәни-ял итү эшчәнлегенә объектлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.6.3	Цирклар һәм жәнлекләр тоту урыннары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7	Дини куллану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.1	Дини йолаларны гамәлгә ашыру	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.2	Дини идарә һәм мэгариф	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәге эшчәнлекне тәмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.4	Кибетләр	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.
4.8.1	Күңел ачу чаралары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.1	Спорт-тамаша чараларын тәмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

5.1.2	Биналарда спорт белән шөгыйльәнүне тээмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.2.1	Туристлык хезмәте күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.3	Аучылык һәм балыкчылык	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.4	Кече суднолар өчен причаллар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.5	Гольф яки атта йөрү өчен майданнар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.2	Курорт эшчәнлеге	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.2.1	Санатор эшчәнлек	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.3	Тарихи-мәдәни эшчәнлек	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

Искәрмәләр.

«н.у.» шартлы кыскаруы белән мәгънәсе билгеләнмәгән параметрлар билгеләнде.

Жир участокларынан һәм капитал төзелеш объектларынан файдалануның өстәмә төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлегендә, 26 Статъяда, 26.1 пунктта күрсәтелгән таблица нигезендә билгеләнә.

Әлеге статъяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

26.9. Зиратлар урнаштыру зоналарының шәһәр төзелеш регламенты (СН1)

Зиратлар урнаштыру зоналарының шәһәр төзелеш регламенты (СН1) әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән СН1 индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Зиратлар урнаштыру зоналары күмү урыннарын (зиратларны, крематорийларны, башка күмү урыннарын) урнаштыру һәм эшлätү өчен билгеләнгән. Әлеге төр зоналарны урнаштыру күрсәтелгән зоналарны бүлеп чыгару юлы белән генә һәм башка территориаль зоналарда ярамаслык итеп тээмин ителергә мөмкин.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларынан рөхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән файдалану төре		Жир кишәрлекләренең иң чик күләмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелеш һәм капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары			
Код	Атамасы	жир участогы күләме, кв м.	катлар саны / төзелеш биеклеге	Төзелешнең максималь проценты	жир кишәрлеге чикләреннән минималь чигенүләр, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәге эшчәнлекне тээмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.2.3	Гомуми файдаланудагы транспорт тукталышлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларынан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылымалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.1	Ритуаль эшчәнлек	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре					
н.у.					

Искәрмәләр.

«н.у.» шартлы кыскаруы белән мәгънәсе билгеләнмәгән параметрлар билгеләнә.

Жир участокларыннан һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның өстәмә төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлегендә, 26 Статъяда, 26.1 пунктта күрсәтелгән таблица нигезендә билгеләнә.

Өлеге статъяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

27 статъя. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган жирләр

ЛО - линия объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән һәм (яисә) линия объектлары белән биләнгән жир кишәрлекләре.

Линия объектларына электр линияләре, элемент линияләре (шул исәптән линия-кабель корылымалары), торбаүткәргечләр, автомобиль юллары, тимер юл линияләре һәм башка шундый корылымалар керә.

Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган жир кишәрлекләрен куллану федераль законнар нигезендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органнары, Россия Федерациясе субъектлары башкарма хакимиятенә вәкаләтле органнары яисә жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары тарафыннан билгеләнә. Шәһәр төзелеше регламентлары гамәлдә булмаган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү турындагы карарлар федераль законнар нигезендә мондый файдалануның башка төренә кабул ителә.

Линия объектларын урнаштыру (гомуми файдаланудагы тимер юллардан һәм гомуми файдаланудагы федераль һәм региональ эһәмиятле автомобиль юлларыннан тыш) теләсе кайсы территориаль зонада рөхсәт ителгән файдалануның рөхсәт ителгән төрләре исемлегендә күрсәтелмичә рөхсәт ителә.

28 статъя. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнмәгән жирләр

УФ - урман фонды жирләре.

ВО - өслек сулар белән капланган жирләр.

Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнмәгән жир кишәрлекләрен куллану федераль законнар нигезендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органнары, Россия Федерациясе субъектлары башкарма хакимиятенә вәкаләтле органнары яисә вәкаләтле жирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт

ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү турындагы карарлар федераль законнар нигезендә мондый файдалануның башка төренә кабул ителә.

Жирләрдән яисә жир кишәрлекләреннән урман фонды жирләре составыннан файдалану урманчылыкның урман хужалыгы регламенты белән билгеләнә, аның чикләрендә урман фонды жирләре урнашкан, урман мөнәсәбәтләре өлкәсендәге федераль һәм региональ законнар нигезендә билгеләнә.

Махсус сакланылучы табигать территорияләре чикләрендә урнашкан жирләрдән яисә жир кишәрлекләреннән файдалану махсус сакланылучы табигать территорияләре турындагы законнар нигезендә махсус сакланылучы табигать территориясә турындагы нигезләмә белән билгеләнә.

Жир өсте сулары белән капланган жирләрдән файдалану Россия Федерациясә Су кодексы нигезендә вәкаләтле башкарма хакимият органнары тарафыннан билгеләнә.

Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындагы авыл хужалыгы жирләренә торак пунктлар чикләреннән читтә урнашкан күпеллек үсентеләр (бакчалар, виноградлыктар һәм башкалар) биләгән чәчүлекләр, печәнлекләр, көтүлекләр, ятмалар, жирләр керә. Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындагы авыл хужалыгы жирләре өстенлеккә ия һәм махсус сакланылырга тиеш. Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындагы авыл хужалыгы жирләре гражданның үз ихтыяжлары өчен бакчачылыкны алып бару территориясә чикләренә кертелә алмый, шулай ук бакча йортлары, торак йортлар, хужалык корымалары һәм бакча жир кишәрлегендә гаражлар төзү өчен файдаланыла алмый.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталарында авыл хужалыгы жирләре индексы белән билгеләнә торган авыл хужалыгы жирләре составына авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләренә хужалык эчендәге юллары, саклагыч урман утыртмалары, агач-куак үсемлекләре белән биләнгән, жирләренә тискәре йогынтыдан саклау функциясен башкаручы башка жирләр дә кертеләргә мөмкин.

29 статья. Жирләрдән фактта яисә планлаштырылган файдалану территорияләре

Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталарында территорияль планлаштыру документлары нигезендә шәһәр төзелешә регламентлары һәм территорияне файдалануның махсус шартлары булган зоналар билгеләнергә тиеш, ләкин гамәлдәге закон таләпләре нигезендә, бу территорияләр өчен территорияль зона билгеләнергә тиеш түгел.

Мондый территорияләренә билгеләү өчен жирләрдән (жир кишәрлегә яисә аның өлешә) факттагы яисә планлаштырылган файдалану территориясә төшенчәсә кулланыла.

Жир кишәрлегенә бер өлешен фактта яисә планлаштырып куллану территориясә - жир кишәрлегенә зур булмаган өлешен биләгән территория (шул исәптән ике яки аннан да аерымланган кишәрлектән торган бердәм жир файдаланудагы), ул фактта кулланыла яки теге яки бу территорияль зонаның шәһәр төзелешә регламенты нигезендә файдалану планлаштырыла, ул бөтен жир кишәрлегенә яисә аның өлешенә карата билгеләнә алмый.

Һәр жир кишәрлегенә бер генә территорияль зонага каравы турындагы законнар таләпләре нигезендә, территорияль зона жир кишәрлегенә бер өлешенә карата (шул исәптән бердәм жирдән файдалануның аерымланган кишәрлегенә карата) билгеләнә алмый. Жир кишәрлегенә бер өлешен фактта яисә планлаштырып файдалануга туры килә торган территорияль зонаның шәһәр төзелешә регламенты, рөхсәт ителгән файдалану төрләренә, жир кишәрлекләренә иң чик (минималь) һәм (яисә) максималь күләмнәренә һәм рөхсәт ителгән төзелешнә иң чик параметрларының, жир кишәрлегенә калган (зуррак) өлешен капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең барлык жир кишәрлегенә кагыла алмый.

Жир кишәрлегенә факттагы яки планлаштырылган өлешеннән файдалану территорияләре территорияль зонаның хокукый статусына ия түгел. Әлеге территорияләренә чикләре, шулай ук территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның аларга туры килә торган чикләре ориентир рәвешендә була һәм тиешле функциональ зоналар

Һәм зоналар чикләре нигезендә жирлекнең генераль планы карталарында территориядән файдалануның махсус шартлары булган шәһәр төзелеше зонасы карталарында чагылдырыла.

Әлеге территорияләрне билгеләү өчен шәһәр төзелешен зоналаштыру карталарында жир кишәрлегенең факттагы яки планлаштырылган өлешеннән файдалану буенча территориаль зона индексы кулланыла, фактта файдалану очрагында-"Ф" индексы белән яки жир кишәрлегеннән файдалану планлаштырылган очракта-"П" индексы белән тулыландырылган.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталарында жирләрдән фактта һәм планлаштырылган файдалануның түбәндәге төрләре күрсәтелгән:

СХЗ-Ф - СХЗ зонасы регламенты нигезендә жирләрдән фактта файдалану территориясе.

Р2.1-П - Р2.1 рекреацион билгеләнгән зона регламенты нигезендә жирләрдән планлаштырылган файдалану территориясе.

Гамәлдәге кануннар нигезендә, жирләрнең хокукый статусы көйләнмәгән территорияләр, әгәр алар кешеләрнең тормышына һәм сәламәтлегенә, әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудырмаса, чикләнмәгән озак яши ала. Жир кишәрлеге өлешләрен фактта яисә планлаштырылган файдалану территориясендә капитал төзелешнең булган объектларын яңа төзелешкә яисә реконструкциялүгә рөхсәт алу өчен жир кишәрлеген ызанлау (бүлү яки бүлөп бирү) үткәргә һәм территориядән фактта файдалануга яисә планлаштырыла торган территориянең чикләрен билгеләү өлешендә әлеге Кагыйдәләргә үзгәрешләр кертергә кирәк.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында жирләрдән фактта файдалану территориясе сыйфатында шулай ук урман фонды жирләрендә яисә махсус саклана торган территорияләрдә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнмәгән жир кишәрлекләре дә күрсәтелә ала.

Х БҮЛЕК. Жир кишэрлеклэрэннэн һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны чиклэү

30 статья. Территориядэн файдалануның махсус шартлары булган зоналар чиклэрэндэ жир кишэрлеклэрэннэн һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны чиклэү

30.1. Гомуми нигезлэмэлэр

1) Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендэ территориядэн файдалануның махсус шартлары булган зоналар чиклэрэндэ жир асты байлыклары, хава һәм су законнары турында законнарда башкасы каралмаган булса, жир кишэрлеклэрэннэн файдалану чиклэнэ һәм (яисэ) мондый жир кишэрлеклэрэндэ урнашкан күчөмсез мөлкәт объектларын урнаштыруны һәм (яисэ) файдалануны тыя һәм (яисэ) территориялэрдэн файдалануның махсус шартлары булган зоналар урнаштыру максатларына туры килми торган башка эшчәнлек төрлэрен гамэлгэ ашыру өчен жир кишэрлеклэрэннэн файдалануны чикли яисэ тыя торган жир кишэрлеклэрэннэн файдалануны чикли.

2) Территориянең аерым шартлары булган зона төрлэренең тулы исемлеге Россия Федерациясе Жир кодексының 105 статьясында китерелгән.

3) Федераль закон нигезендэ, жир кишэрлеклэрэн һәм капиталъ төзелеш объектларын куллануны чиклэү бары тик федераль закон таләплэре нигезендэ рәсми рәвештэ билгелэнгән территориядэн файдалануның аерым шартлары булган зоналар чиклэрэндэ генэ гамэлдэ. Жирлеклэрнең, шәһәр округларының жирле үзидарэ органнары территориядэн файдалануның аерым шартлары булган зоналарның күләмнэрен һәм (яисэ) чиклэрен билгели алмый, аларны билгелэү хокукы алар вәкаләтлэрэнэ керми.

Шуңа ярашлы рәвештэ әлегә Кагыйдэлэр кысаларында территориядэн файдалануның махсус шартлары булган зоналар өч төргэ бүленэ:

- билгелэнгән - Россия Федерациясе законнары нигезендэ чиклэре билгелэнгән һәм расланган зоналар;

- билгеләүгэ планлаштырылган-чиклэре Россия Федерациясе законнары нигезендэ билгеләнмэгән һәм расланмаган, әмма законнар нигезендэ билгеләнергэ тиеш булган зоналар, чиклэрне билгеләүнең билгелэнгән күләме һәм бер үк төрле кагыйдэлэре (критерийлары) бар;

- якынча билгеләнештэге - Россия Федерациясе законнары нигезендэ билгеләнмэгән һәм расланмаган зоналар, алар законнар нигезендэ билгеләнергэ тиеш, әмма чиклэр билгеләү буенча билгелэнгән үлчәмнэре һәм бер урынлы кагыйдэлэре (критерийлары) юк; мондый зоналар өчен закон дәрәжәсендэ бары тик ориентир күләмнэре генэ билгелэнгән, мондый зоналар чиклэре билгелэнгән очракта, әйләнэ-тирэ мохиткэ йогынты ясау дәрәжәсен исәпләүлэр һәм (яисэ) натураль үлчәүлэр үткөрү юлы белән төгәлләштерелергэ тиеш.

4) Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында территориядэн файдалануның махсус шартлары булган билгелэнгән зоналарның чиклэре генэ мәжбүри тәртиптэ чагылдырыла.

5) Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында шулай ук федераль законнарда һәм Россия Федерациясе норматив хокукый актларында территориядэн файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чиклэре теркәлгән күләмнэре һәм территориядэн файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чиклэрен билгеләү кагыйдэлэре билгелэнгән гамэлдэге объектларга карата территориядэн файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чиклэре күрсәтелә ала.

Мондый зоналарга сак зоналары һәм линия объектларының минималь ераклыклары зоналары (электр тапшыру линиялэре, торбаүткәргечлэр, элемтэ линиялэре), автомобиль юлларының юл буе полосалары, су саклау зоналары һәм өске су объектларының яр буе яклау полосалары керэ. Мондый зоналарның чиклэре шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында чагылган очракта, әлегә чиклэр рәсми билгелэнгән (расланган) зоналардан территориянең махсус шартлары булган аерым шартлы билгелэр белән чагылдырыла.

Мондый зоналарның чикләрен аерып алу элге зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү мәгълүмат-белешмә характерында була һәм федераль законнар нигезендә билгеләнүгә планлаштырыла торган чикләр һәм чикләүләр буларак карала. Территориянең аерым шартлары булган жир кишәрлекләре һәм капиталъ төзелеш объектлары хокукына ия булучылар, элге зоналарда жир участкаларыннан һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны суд тәртибендә бәхәсле дип игълан итәргә хокуклы.

б) шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында территориядән файдалануның махсус шартлары булган ориентлашу зоналары чикләре чагылдырылмый, чөнки алар якынча ориентир характерына ия һәм жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү өлешендә юридик көчкә ия түгел. Россия Федерациясе суд практикасы нигезендә, территориядән шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында файдалануның махсус шартлары булган зоналарның ориентлашу чикләре алынган очракта, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре мондый зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү өлешендә гамәлдә булмаган дип танылырга мөмкин.

Якынча зоналарга предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның федераль законнар таләпләре нигезендә билгеләнгән санитар-яклау зоналары, су белән тәмин итү чыганакларын санитар саклауның икенче һәм өченче поясы зоналары, су басу зоналары, радиотапшыручы радиотехник объектның чикләүләре зоналары, федераль законнар нигезендә зоналарның һәм күзәтү зоналарының башка төрләре керә, алар өчен зоналарның күләме исәп-хисап һәм (яки) натураль тикшеренүләр (үлчәүләр) нигезендә билгеләнергә тиеш.

7) «Иштуган авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге территориясендә территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның түбәндәге төрләре билгеләнгән яисә билгеләнергә тиеш:

- эчәргә яраклы һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары;

- су саклау зоналары, өске су объектларының яр бие яклау полосалары;

- электр челтәре хужалыгы объектларын саклау зоналары;

- газ бүлү челтәрләренең сак зоналары;

- предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары.

30.2. Су белән тәмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары

Су белән тәмин итү чыганакларын санитар саклау зоналарының төрләре һәм күләмнәре «Су белән тәмин итү чыганакларын һәм хужалык-эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары» 2.1.4.1110-02 СанПиН нигезендә билгеләнә.

Су белән тәмин итү чыганакларын санитар саклау зоналарына (алга таба - ЗСО) ия. Санитар саклау зоналары өч пояс составында оештырыла.

Беренче пояс (катгый режимлы) суалгычларның урнашу территориясен, барлык суүткәргеч корылмаларның һәм су асты каналының майданчыкларын үз эченә ала. Су белән тәмин итүнең жир асты чыганакларын санитар саклау зонасының беренче поясы күләме сакланган жир асты суларын кулланганда 30 м һәм жир асты суларын тиешенчә сакламаганда 50 м тәшкил итә.

Беренче пояс чикләрендә югары көпшәле агачлар утырту рөхсәт ителми, суүткәргеч корылмаларны эксплуатацияләүгә, реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә турыдан-туры катнашы булмаган барлык төзелеш төрләре, шул исәптән төрле билгеләнештәге торбаүткәргечләр салу, торақ һәм хужалык-көнкүреш биналарын урнаштыру, кешеләр яшәве, агулы химикатлар һәм ашламалар куллану рөхсәт ителми.

Биналар, икенче пояс территориясендә санитар режимны исәпкә алып, ЗСОның беренче поясынан читтә урнашкан якындагы көнкүреш яки житештерү канализациясе

системасына яки чистарту корылмаларының жирле станцияләренә агып төшүче суларны канализация белән жиһазландырылган булырга тиеш.

Икенче һәм өченче пояслар үз эченә (чикләүләр поясын) су белән тәмин итү чыганакларының пычрануын кисәтү өчен билгеләнгән территорияне кертәләр.

Жир асты су белән тәмин итү чыганакларын санитар саклау зоналарының икенче һәм өченче поясы чикләрен исәп-хисап белән билгелиләр.

Санитария саклау зонасының икенче һәм өченче пояслары чикләрендә түбәндәгеләр тыела: туфрак катламын бозуга бәйлә яңа скважиналар бораулау һәм яңа төзелеш (Роспотребнадзор идарәсенең территориаль бүлекчәсе белән мәжбүри килештерелгән очракта житештерелә); эшкәртелгән суларны жир асты офыкларына утырту һәм каты калдыкларны жир асты байлыкларын эшкәртү; ягулык-майлау складлары, агулы химикатлар һәм минераль ашламалар, сәнәгать агынтылары, шламосаклагычлар һәм жир асты суларын химик пычрату куркынычын тәмин итә торган башка объектлар урнаштыру; санитар саклау зонасында мондый объектларны урнаштыру жир асты суларын саклауда сакланган килеш файдаланганда гына рөхсәт ителә, жир асты суларын саклаганда, махсус чараларны үтәгәндә, жир асты суларын чүпләүдән саклаганда, жир асты суларын саклаганда, жир асты суларын пычратуга контрольдә тоту органнарын исәпкә алып, Роспотребнадзорның санитария күзәтчелеге органнары бәяләмәсен исәпкә алып, санитария күзәтчелеге органнары бәяләмәсен исәпкә алып.

Шулай ук икенче пояс чикләрендә жир асты суларын микроб пычрату куркынычы тудыручы зиратларны, терлек каберлекләрен, ассенизация кырларын, фильтрлау кырларын, тирес саклагычларны, силос траншеяларын, терлекчелек һәм кошчылык предприятиеләрен һәм башка объектларны урнаштыру; ашламалар һәм агулы химикатлар куллану; төп файдаланудагы урманнарны кисү тыела.

30.3. Су саклау зоналары, жир өсте су объектларының яр бие саклау полосалары

65 статья нигезендә. Россия Федерациясе су кодексы су саклау зоналары елгаларның, инешләренң, күлләренң, сусаклагычларның яр бие линиясенә тоташкан һәм күрсәтелгән су объектларының пычрануын, чүпләнүен, ләм утыруын, суларының саегуын булдырмау, шулай ук су биологик ресурсларының һәм хайваннар һәм үсемлекләр дөньясының башка объектларының яшәү тирәлеген саклау максатларында хужалык һәм башка эшчәнлекне гамәлгә ашыруның махсус режимы билгеләнә торган территорияләрдән гыйбарәт.

Су саклау зоналары чикләрендә хужалык һәм башка эшчәнлеккә өстәмә чикләүләр кертелә торган территорияләрдә яр бие яклау полосалары урнаштырыла.

Елгаларның су саклау зоналарының, инешләренң киңлегә һәм аларның яр бие яклау полосасының киңлегә тиешле яр сызыгыннан билгеләнә.

Елгаларның яисә инешләренң су саклау зонасы киңлегә аларның чишмә башыннан елгалар яисә инешләр өчен озынлык белән билгеләнә:

- 10 километрга кадәр - 50 метр;
- 10 километрдан 50 километрга кадәр - 100 метр;
- 50 километрдан һәм аннан да күбрәк - 200 метрдан.

Су саклау зоналары чикләрендә түбәндәгеләр тыела:

- туфракның ундырышлылыгын көйләү максатларында агып төшүче сулардан файдалану;
- зиратларны, үлэт базларын, житештерү һәм куллану калдыкларын күмү урыннарын, химик, шартлаткыч, агулы матдәләрне, радиоактив калдыкларны күмү пунктларын урнаштыру;
- зарарлы организмнарга каршы көрәш буенча авиация чараларын гамәлгә ашыру;
- транспорт чараларының (махсус транспорт чараларыннан тыш) хәрәкәте һәм туктап торуы, моңа юлларда һәм каты өслекле махсус жиһазландырылган урыннарда аларның хәрәкәте һәм туктап торулары керми;

- автомобильләргә ягулык салу станцияләрен, ягулык-майлау материаллары складларын урнаштыру (моңа, әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннар һәм Су кодексы таләпләре үтәлгән очракта, автомобильләргә ягулык салу станцияләре, ягулык-майлау материаллары складлары портлар, суднолар төзү һәм суднолар ремонтлау оешмалары, эчке су юллары инфраструктурасы территорияләрендә урнашкан очрактар керми), транспорт чараларын техник карау һәм ремонтлау өчен кулланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләрен урнаштыру, транспорт чараларын юуны гамәлгә ашыру;

- пестицидлар һәм агрохимикатлар өчен махсуслаштырылган саклагычлар урнаштыру, пестицидлар һәм агрохимикатлар куллану;

- агынты суларны, шул исәптән дренаж суларны агызу;

- гомумтаралган файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару (РФ жир асты байлыктары турындагы законнары нигезендә аларга бирелгән жир асты кишәрлекләре һәм (яки) геологик кишәрлекләр чикләрендә расланган техник проект нигезендә 1992 елның 21 февралендәге РФ Законының 19.1 статьясы нигезендә, гомумтаралган файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару файдалы казылмаларның башка төрләрен эзләү һәм чыгару белән шөгьльләнүче жир асты байлыктарынан файдаланучылар тарафыннан гамәлгә ашырыла торган очрактардан тыш) N 2395-І "Жир асты байлыктары турында").

Су саклау зоналары чикләрендә, су объектларын пычранудан, чүпләнүдән, ләм утырудан һәм сулыкларны саегудан саклауны тәмин итә торган корылмалар белән су кануннарына һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннарға ярашлы рәвештә, мондый объектларны проектлау, төзү, реконструкцияләү, эксплуатациягә кертү, хужалык һәм башка объектларны эксплуатацияләү рөхсәт ителә. Су объектын пычранудан, чүпләнүдән, ләм утырудан һәм суларны ярлыландырудан саклауны тәмин итә торган корылма төрен сайлау әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннар нигезендә билгеләнгән пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнарны ташлауның мөмкин нормативларын үтәү зарурлыгын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Су объектларын пычранудан, чүпләнүдән, ләм басудан һәм суларны ярлыландырудан саклауны тәмин итә торган корылмалар дигәндә түбәндәгеләр аңлашыла:

- үзәкләштерелгән су чыгару системалары (канализацияләр), явым-төшем суларын агызу өчен үзәкләштерелгән су чыгару системалары;

- агып төшүче суларны үзәкләштерелгән су чыгару системаларына (шул исәптән яңгыр суларын, кар суларын, инфильтрация, су сиптерү һәм дренаж суларын) жиберү (агызу) корылмалары һәм системалары, әгәр алар шундый суларны кабул итү өчен билгеләнгән булса;

- агып төшүче суларны (шул исәптән яңгыр суларын, кар суларын, инфильтрация, су сиптерү һәм дренаж суларын) чистарту өчен аларны чистартуны әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар һәм Су кодексы таләпләре нигезендә билгеләнгән нормативлардан чыгып тәмин итә торган локаль чистарту корылмалары;

- житештерү һәм куллану калдыктарын жыю корылмалары, шулай ук агып төшүче суларны (шул исәптән яңгыр суларын, кар суларын, инфильтрация суларын, су юу һәм дренаж суларын) су үткәрми торган материаллардан ясалган приемникларга чыгару (агызу) корылмалары һәм системалары.

Су саклау зоналары чикләрендә урнашкан һәм агып төшүче суларны чистарту корылмалары белән жиһазландырылмаган гражданның бакчачылык, яшелчәчелек яисә дача коммерциягә карамаган берләшмәләре территорияләренә карата, аларны мондый корылмалар белән жиһазландырган һәм (яисә) үзәкләштерелгән системаларга тоташтырган мизгелгә кадәр, әйләнә-тирә мохиткә пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнар керүне булдырмый торган су үткәрми торган материаллардан ясалган приемниклар куллану рөхсәт ителә.

Яр бие яклау полосасының киндиге су объектын ярының текәлегенә □ бәйлә рәвештә билгеләнә һәм кирегә авышу өчен □30 м яисә 3 кә авышу өчен 0, 40 м, °3 һәм аннан да күбрәк авышу өчен 50 м тәшкил итә.

Елга, чишмә башыннан алып тамагына кадәр 10 км дан да кимрәк булган инеш өчен су саклау зонасы яр буге яклау полосасы белән туры килә. Елганың, инешнең чишмә башлары өчен су саклау зонасы радиусы илле метр күләмендә билгеләнә.

Яр буге яклау полосалары чикләрендә су саклау зонасы өчен билгеләнгән чикләүләр белән беррәттән түбәндәгеләр тыела:

- жирләрне сөрү;
- юбыла торган грунтларның өемнәрен урнаштыру;
- авыл хужалыгы терлекләрен көтү һәм алар өчен жәйге лагерлар, ванналар оештыру

Гомуми файдаланудагы су объектының яр буге линиясе буйлап гомуми файдалану өчен билгеләнгән яр буге полосасы билгеләнә.

Гомуми файдаланудагы су объектарының яр буге полосасының киңлегә 20 метр тәшкит итә, моңа каналларның, шулай ук елгаларның һәм инешләренең яр буге полосалары керми, аларның озынлыгы чишмәдән алып тамакка кадәр 10 километрдан да артмый. Озынлыгы чишмәдән алып тамакка кадәр ун километрдан да артык булмаган каналларның, шулай ук елгаларның һәм инешләренең яр буге полосасының киңлегә 5 метр. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында 5 метр киңлектәге яр буге полосалары чагылдырылмый.

Һәр граждандан, хәрәкәт итү һәм анда булу өчен, шул исәптән һәвәскәр һәм спорт балыкчылыгы һәм йөзү чараларын жәлеп итү өчен, гомуми файдаланудагы су объектарының яр буге полосасыннан файдаланырга хокуклы (механик транспорт файдаланудан тыш).

Яр буге полосасы чикләрендә жир кишәрлекләрен хосусыйлаштыру тыела.

30.4. Электр челтәре хужалыгы объектарының сак зоналары

Электр челтәре хужалыгы объектарының сак зоналары «Электр челтәре хужалыгы объектарының саклау зоналарын билгеләү тәртибе һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануның махсус шартлары турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары нигезендә электр челтәре хужалыгының гамәлдәге линияләренең һәм корылмаларының сакланышын тәмин итү өчен билгеләнә.

Электрүткәргечнең һава линияләре буйлап саклау зоналары жир һәм һава киңлегә участогы өслегә өлеше (электр тапшыруының һава сызыклары терекләренең биеклегенә туры килә торган биеклеккә) рәвешендә билгеләнә, бу кырый үткәргечләрдән электр үткәргечләр линиясенә ике ягында да артта кала торган параллель вертикаль яссылыклар белән аларның түбәндәге ераклыкта:

- 1 кВ кадәр - 2 м;
- 1 дән 20 кВ - 10 м га кадәр;
- 35 кВ - 15 м;
- 110 кВ - 20 м;
- 220 кВ - 25 м;
- 500 кВ - 30 м.

Электр тапшыруының жир асты кабель линияләре буйлап саклау зонасы жир асты байлыклары кишәрлегә өслегенә бер өлеше (электр үткәргечләренең кабель сызыкларын салу тирәнлегенә туры килә торган тирәнлектә) белән чикләнгән, кырый кабельләрдән 1 метр ераклыктагы электр тапшыру линиясенә ике ягында да калыша торган параллель вертикаль яссылыклар белән чикләнгән өлеше рәвешендә билгеләнә.

Сак зоналарында электр челтәре хужалыгы объектарының имин эшен бозарга мөмкин булган теләсә нинди гамәлләргә гамәлгә ашыру, шул исәптән аларның зарар күрүенә яисә юкка чыгаруына китерү, һәм (яисә) гражданның гомеренә, сәламәтлегенә һәм физик яисә юридик затларның мөлкәтенә зыян китерү, шулай ук экологик зыян салуга һәм янғын чыгуга китерү тыела. Аерым алганда, түбәндәгеләр тыела:

- электр челтәре хужалыгы объектларына керү өчен төзелгән юл һәм керү юллары чикләрендә теләсә нинди объектлар һәм предметлар (материаллар) урнаштырырга, шулай ук теләсә нинди эшләр башкарырга һәм электр челтәре хужалыгы объектларына керүгә комачауларга мөмкин булган корымалар төзәргә, мондый керү өчен кирәкле юл һәм подъездлар булдырмыйча;

- чүплекләр урнаштырырга;

- һөжүм механизмнар белән эшләү, авырлыгы 5 тоннадан артык булган авырлыкны ташлау, сыек һәм коррозия матдәләре һәм ягулык-майлау материаллары (жир асты кабель линияләренең сак зоналарында) чыгару.

Электр челтәре хужалыгы объектларының 1000 вольттан артык көчәнештәге сак зоналарында шулай ук түбәндәгеләр тыела:

-теләсә нинди, шул исәптән ягулык-майлау материалларын саклау яки урнаштыру;

- балалар һәм спорт мәйданчыклары, стадионнар, базарлар, сәүдә нокталары, кыр станнары, мал-туар өчен урыннар, гаражлар һәм барлык төр машиналар һәм механизмнар кую урыннары урнаштыру, билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителгән эшләрне башкармаган кешеләрнең күп жыелуы белән бәйлә теләсә нинди чаралар үткөрү (һава электр тапшыру линияләренең сак зоналарында);

-теләсә нинди, шул исәптән ягулык-майлау материалларын саклау яки урнаштыру.

Сакчылык зоналары чикләрендә челтәр оешмасы язма рөхсәтәннән башка түбәндәгеләр тыела:

- биналар һәм корымалар төзү, капитал ремонтлау, реконструкцияләү яисә сүтү;

- тау, шартлату, мелиоратив эшләр, шул исәптән жирләрне вакытлыча су басу белән бәйлә;

- агач һәм куаклар утырту һәм кисү;

- жир өстеннән 4,5 метрдан артыграк биеклегә булган йөк белән яки йөксез машиналарның һәм механизмнарның йөрүе (һава электр линияләренең саклау зоналарында);

- 4 м дан артык биеклектәге авыл хужалыгы машиналарын һәм жиһазларын кулланып кыр авыл хужалыгы эшләре.

30.5. Газ бүлү челтәрләренең сак зоналары

"Газ бүлү челтәрләрен саклау кагыйдәләрен раслау турында" Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2000 елның 20 ноябрена 878 номерлы карары нигезендә газ бүлү челтәрләре өчен түбәндәге саклау зоналары билгеләнә:

а) тышкы газүткәргечләр трассасы буйлап - газүткәргечнең һәр ягыннан 2 метр ераклыкта уза торган шартлы сызыклар белән чикләнгән территория рәвешендә;

б) газүткәргеч трассасын билгеләү өчен бакыр чыбыгынан файдаланганда, полиэтилен торбалардан ясалган жир асты газүткәргечләре трассалары буйлап-шартлы линияләр белән чикләнгән территория рәвешендә газүткәргечтән 3 метр арада һәм капма - каршы яктан 2 метр ераклыкта уза.;

в) торбаларның материалына карамастан, тунган грунтларда тышкы газүткәргеч трассалары буйлап-газүткәргечнең һәр ягыннан 10 метр арада үтүче шартлы линияләр белән чикләнгән территория рәвешендә;

г) аерым торган газ жайга салу пунктлары тирәсендә-әлеге объектлар чикләреннән 10 метр ераклыкта үткәрелгән ябык линия белән чикләнгән территория рәвешендә. Биналарга төзелгән газ көйләү пунктлары өчен саклау зонасы регламентланмый;

д) суднолар йөрешле һәм йөзә торган елгалар, күлләр, сусаклагычлар, каналлар аша су асты газүткәргечләре кичүләре буйлап- газүткәргечнең һәр ягыннан 100 м ераклыкта торган параллель ясылыклар арасында төзелгән су өстеннән су төбенә кадәр булган участок рәвешендә.;

е) урманнар һәм агач-куак үсемлекләр буйлап уза торган бистәара газүткәргечләр трассасы буйлап - 6 метр киңлектәге тарлавык рәвешендә, газүткәргечнең һәр ягыннан 3 метр. Газүткәргечләрнең жир өсте участкалары өчен агачлардан алып торбаүткәргечкә кадәр

ара газүткәргечне эксплуатацияләүнең бөтен срогы дәвамында агачларның биеклегеннән ким булмаса тиеш.

Газ бүлү челтәрләренең саклау зоналарына керә торган жир кишәрлекләренә аларның зарарлануын кисәтү яисә аларны нормаль эксплуатацияләү шартларын бозу максатларында түбәндәге чикләүләр (йөкләүләр) урнаштырыла:

- а) торақ-граждан һәм житештерү билгеләнешендәге объектлар төзөргә;
- б) эксплуатация оешмалары белән килешенеп, газүткәргечләрне алдан чыгармыйча гына аларда урнашкан күперләрне, коллекторларны, автомобиль һәм тимер юлларны сүтү һәм реконструкцияләү;
- в) газ бүлү челтәрләрен жимерүдән саклый торган яр ныгыту корылмаларын, су үткөрү жайланмаларын, жир һәм башка корылмаларны жимерергә;
- г) танып белү билгеләрен, контроль-үлчәү пунктларын һәм газ бүлү челтәрләренең башка жайланмаларын күчерергә, зарарларга, күмәргә һәм юкка чыгарырга;
- д) чүплекләр һәм складлар корырга, кислота, тоз, селте һәм башка химик актив матдәләр эремәләрен агызырга;
- е) саклау зоналарын киртәләргә һәм коймаларга, эксплуатация оешмалары персоналының газ бүлү челтәрләренә керүенә, хезмәт күрсәтүенә һәм газ бүлү челтәрләренең зарарлануларын бетерүенә каршылык күрсәтергә;
- ж) ут кабызырга һәм ут чыганаclarын урнаштырырга;
- з) 0,3 метрдан артык тирәнлектә авыл хужалыгы һәм мелиорация кораллары һәм механизмнар белән баз казырга, туфрак казырга һәм эшкәртәргә;
- и) газ көйләү пунктларының, катода һәм дренаж саклау станцияләренең, жир асты коелары люкларының капкаларын һәм ишекләрен ачарга, элемент чараларын, яктырту һәм телемеханика системаларын электр белән тәмин итүне кушарга яисә сүндерергә;
- к) газ бүлү челтәрләре биналарына һәм киртәләргә, жир өсте газүткәргечләренә һәм терәкләргә чит эйберләр, баскычлар бәйләргә һәм беркетергә, аларга менәргә;
- л) газ бүлү челтәрләренә үз белдегез белән тоташырга.

Югарыда күрсәтелгән чикләүләргә туры килми торган урман хужалыгы, авыл хужалыгы һәм башка эшләр, жир офыгын бозуга һәм 0,3 метрдан артык тирәнлектә туфрак эшкәртүгә бәйле булмаган эшләр, газ бүлү челтәрләренең сак зонасында милекчеләр, жир кишәрлекләре хужалары яки файдаланучылар тарафыннан, эксплуатацион оешмага эш башланганчы 3 эш көненнән дә ким булмаган вакыт эчендә язма Хәбәр итү шарты белән башкарыла. Газ бүлү челтәрләренең саклау зоналарында жир кишәрлеге өслеген бозу һәм 0,3 метрдан артык тирәнлектә туфрак эшкәртү башкарыла торган алдагы пунктларда каралмаган хужалык эшчәнлегенә газ бүлү челтәрләренең эксплуатацияләү оешмасының язмача рөхсәте нигезендә гамәлгә ашырыла.

30.6. Сак зоналары һәм магистраль торбаүткәргечләрдән минималь ераклык зоналары

Россия Дәүләт техник күзәтчелек идарәсенең 1992 елның 22 апрелендәге 9 номерлы карары белән расланган магистраль торбаүткәргечләрне саклау кагыйдәләре нигезендә, магистраль торбаүткәргечләрнең сак зоналарында тыела:

- танып белү һәм сигнал билгеләрен, контроль-үлчәү пунктларын күчерергә, күмәргә һәм ватарга;
- люклар, калиткалар һәм кабельле элементнең хезмәт күрсәтә торган көчәйтү пунктлары, линия арматурасы узеллары, катод һәм дренаж саклау станцияләре, линия һәм күзәтү коелары һәм башка линия жайланмалары ишекләрен ачарга, краннар һәм задвижкаларны ачарга һәм ябарга, элемент, энергия белән тәмин итү һәм телемеханика торбаүткәргечләрне өзәргә яки кертергә;
- чүплекләр ясарга, кислота, тоз һәм селте эремәләрен агызырга;

- торбаүткәргечләрне жиһерүдән һәм әйләнә-тирә урынны - транспортлана торған продукциянең авария хәлендәге ташуыннан саклыһ торған яр бие нығыту корылмаларын, су үткәру җайланмаларын, жиһ һәм башка корылмаларны (җайланмаларны) ватырга

- ут кабызырга һәм ачык яисә ябык ут чығанакларын урнаштырырга;

- сак зоналарын киртәләп алу яки киртәләү, торбаүткәргечне һәм аның объектларын эксплуатацияләүче оешмаларга ,яки алар тарафыннан вәкаләтле оешмаларга торбаүткәргечләргә һәм аларның объектларына хезмәт күрсәтү һәм ремонт ясау, аларда килеп чыккан аварияләрне, һәлакәтләрне бетерү эшләрен башкаруда комачауларга.

Торбаүткәргечләрнең сак зоналарында торбаүткәргеч транспорт предприятиеләре белән килештермичә түбәндәгеләр тыела:

- теләсә нинди биналар һәм корылмалар төзөргә,

- агачлар һәм куаклар утыртырга, салам җыярга, ат абзарлары урнаштырырга, терлек асрарга, балык промысел участкалары бүлеп бирергә, балык, шулай ук су хайваннары һәм үсемлекләре табышы җитештерергә, сугару урыны ,корырга, боз кәтергә һәм әзерләргә;

-торбаүткәргечләр трассасы аша юллар һәм кичүләр кору,

- автомобиль транспорты, тракторлар һәм механизмнар тукталышлары корырга,

- җиләк-җимеш бакчалары һәм яшелчә бакчалары урнаштырырга;

- мелиоратив жиһ эшләре башкару, сугару һәм киптерү системалары төзү;

- төрле ачык һәм жиһ асты, тау, төзелеш, монтаж һәм шартлаткыч эшләр башкару, грунт планировкасы ясау;

-скважиналар, шурфлар төзү һәм туфрак пробалары алу (туфрак үрнәкләреннән тыш) белән бәйле геологик-төшерү, геологик эзләнү, эзләү, геодезик һәм башка тикшеренү эшләрен башкару;

"СНиП 2.05.06-85*.СП 36.13330.2012 нигезендә "Магистраль торбаүткәргечләр" һәм СП 284.1325800.2016 "Нефть һәм газ өчен промысел торбалары". Эшләрне проектлау һәм җитештерү каһыйдәләре» торбаүткәргечләргә кадәр минималь ераклыктагы зоналарда түбәндәгеләрне урнаштыру рөхсәт ителми:

- торак пунктлар;

- дача йортлары булган коллектив бакчалар;

- аерым сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре;

- кошчылык фабрикалары, теплица комбинатлары һәм хужалыклары;

- файдалы казылмаларны эшкәртү карьерлары;

- автомобильләр өчен гаражлар һәм ачык тукталышлар;

- халык күпләп җыела торған аерым биналар (мәктәпләр, хастаханәләр, балалар бакчалары, вокзаллар һ.б.);

- тимер юл станцияләре; аэропортлар; елга портлары һәм пристаньнары; гидро-, электростанцияләр; I-IV класслы елга транспортының гидротехник корылмалары;

- чистарту корылмалары һәм су үткәргеч насос станцияләре;

- 1000 м3 дан артык күләмдә саклана торған жинел кабынып китүчән һәм янучан сыеклыклар һәм газлар складлары; автомобильләргә ягулык салу станцияләре һ.б.

30.7. Предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары

Жиһрлек территориясендә агросәнәгать комплексы объектлары, пилорамалар, зиратлар, юк ителгән биотермик чокыр урнашкан, алар өчен санитар-яклау зоналары урнаштырылырга тиеш.

Күрсәтелгән объектлар өчен санитар-яклау зоналарының күләмнәре һәм чикләре билгеләнмәгән. Шуна күрә шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында бу объектларның санитар-яклау зоналары чикләре күрсәтелмәгән.

Санитар-эпидемиологик каһыйдәләр һәм Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының "Предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау

зоналары һәм санитар классификациясе" 2007 елның 25 сентябрдәге 74 номерлы карары белән расланган СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 нормативлары белән билгеләнгән, санитар-саклау зоналарының якинча күләменә туры килә торган күрсәтелгән объектларның санитар-яклау зоналарының якинча чикләре, жирлекнең генераль планын нигезләү буенча материаллар составына керүче махсус шартлар булган зоналар чикләре картасында күрсәтелгән. Санитар-яклау зоналарының якинча чикләре мәгълүмати-белешмә характерда һәм гамәлдәге федераль законнар нигезендә әлеге чикләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләүне билгеләү өлешендә юридик көчкә ия түгел.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенен 2018 елның 3 мартындагы 222 номерлы карары нигезендә «Санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләрен санитар-яклау зоналарын билгеләү һәм алардан файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 222 номерлы карары һәм 2018 елның 3 августындагы 342-ФЗ номерлы Федераль законның 36, 37 статьялары нигезләмәләре нигезендә санитар-яклау зоналары төзелешкә планлаштырылган, кеше яшәү тирәлегенә химик, физик, биологик йогынты ясау чыганакалары булып торучы капитал төзелеш объектларына (алга таба - объектлар) карата санитар-эпидемиологик таләпләрдән артып киткән химик, физик һәм (яисә) биологик йогынты объектлары контурлары өчен билгеләнгән очракта билгеләнә.

Санитар-яклау зоналары урнаштырылырга тиешле капитал төзелеш объектларының хокук ияләре атмосфера һавасын, объект контурларыннан атмосфера һавасына физик һәм (яисә) биологик йогынты дәрәжәләрен тикшеренүләр (үлчәүләр) үткәргә һәм кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлегенә өлкәсендә күзәтчелек буенча Федераль хезмәткә (аның территориаль органнары) кирәкле документларны беркетеп, санитар-яклау зонасын билгеләү турында гариза тапшырырга тиеш.

Санитар-яклау зонасын билгеләү, үзгәртү яки гамәлдән чыгару турында карар кабул ителә:

- Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлегенә өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт - санитария классификациясе нигезендә I һәм II класслы куркыныч объектларга карата, шулай ук санитария классификациясенә кертелмәгән объектларга карата;

- Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлегенә өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең территориаль органнары - санитария классификациясе нигезендә III - V класслы куркыныч объектларга карата.

Санитар-яклау зонасы һәм аның чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән файдалануны чикләү мондый зона турында белешмәләр Бердәм дәүләт күчмәсез милек реестрына кертелгән көннән билгеләнгән дип санала.

Санитар-яклау зонасы чикләрендә жир кишәрлекләрен түбәндәге максатларда файдалану рөхсәт ителми:

- торақ төзелеше, мәгариф һәм медицина билгеләнешендәге объектлар, ачык типтагы спорт корылмалары, балаларның ялы оешмалары һәм аларны савыктыру оешмалары, рекреация билгеләнешендәге зоналар һәм бакчачылык алып бару өчен урнаштыру;

- санитар-саклау зонасы билгеләнгән объектның химик, физик һәм (яисә) биологик йогынтысы аларга карата билгеләнгән таләпләр нигезендә мондый чараларның, чималның, суның һәм продукциянең сыйфатын һәм куркынычсызлыгын бозуга китергән очракта, дарулар житештерү һәм саклау өчен кирәкле объектлар, сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары объектлары, азык-төлек чималы һәм азык-төлек продукциясенә күпләп складлары, эчәргә яраклы су эзәрләү һәм саклау өчен суүткәргеч корылмалар комплекслары, азык-төлек продукциясе буларак алга таба куллану өчен билгеләнгән авыл хужалыгы продукциясен житештерү, саклау һәм эшкәртү максатларында жир кишәрлекләреннән файдалану.

31 статья. Махсус сакланылучы табигать территорияләре чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү

Аерым саклана торган табигый территорияләр чикләрендә жир участокларын һәм капитал төзелеш объектларын куллануны чикләү «Махсус сакланыла торган табигать территорияләре турында» 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә регламентлана.

«Иштуган авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге территориясендә аеруча саклана торган табигый территорияләр юк.

32 статья. Мәдәни мирас объектларын саклау шартлары буенча жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү

Мәдәни мирас объектларын саклау «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында» 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, башка норматив хокукый актлар таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналары мәдәни мирас объектларын саклауны тәмин итү максатларында билгеләнә.

Саклау зоналары чикләре мәдәни мирас объектларын саклау зоналары проекты белән билгеләнә, ул текст формасында һәм күрсәтелгән зоналарда урнашкан мәдәни мирас объектларының проектлана торган зоналары һәм территорияләре чикләрен тасвирлый торган карталар (схемалар) рәвешендә, әлеге зоналар чикләрендә жирләрдән һәм шәһәр төзелеше регламентларыннан файдалану режимнары проектлары белән билгеләнә.

Саклау зоналары проектларын эшләү, саклау зоналары чикләрендә территориядән файдалану режимнарын билгеләү Россия Федерациясе Хөкүмәтенә «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрен) саклау зоналары турындагы нигезләмәне раслау турында» 2015 елның 12 сентябрәндәге 972 номерлы карары, «Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында» 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм башка норматив хокукый актлар белән жайга салына.

«Иштуган авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге территориясенә карата мәдәни мирас объектларын саклау зоналарының расланган проектлары юк.

ХІ БҮЛЕК. Территорияне коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән минималь рөхсәт ителгән дәрәжәдә тәмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәжәдә үтемле булу дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә, территорияне коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән минималь рөхсәт ителгән дәрәжәдә тәмин итүнең исәп-хисап күрсәткечләре һәм халык өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәжәдә үтемле булу дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре, шәһәр төзелеше регламенты составында шәһәр төзелеше регламенты билгеләнә торган территориаль зона чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру каралган очракта күрсәтелә.

Чикләрендә территорияне комплекслы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территорияләр «Иштуган авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге чикләрендә билгеләнмәгән, шуңа бәйле рәвештә элге кагыйдәләр материалларында күрсәтелмәгән.